

Suchdolský zpravodaj



Zvláštní příloha zpravodaje

duben 2015



Suchdol nad Odrou
6.5.1945

70. výročí konce II. světové války a osvobození městyse Suchdolu nad Odrou

Vážení občané

v těchto dnech si připomínáme výročí 70 let od konce II. světové války, nejstrašnější a největší války v dějinách lidstva.

Pamětníků, přímých svědků nebo dokonce účastníků válečných bojů, kteří mohou předat své očitě svědectví o hrůzách a útrapách na bojišti či o těžkostech všedního života ve válečné době, rok od roku ubývá. Ze II. světové války existuje spousta dokumentů, fotografií, filmů, archivních materiálů, které jako kamínky mozaiky tvoří celkový obraz válečného utrpení. Ale není nad svědectví účastníka, který dokáže předat ten svůj osobní kamínek mozaiky, tento jeho kamínek má rozměr lidství a tak dokáže zasáhnout posluchače daleko více, než celkový pohled na mozaiku. Snad lze přímé svědectví nahradit četbou beletrie nebo sledováním filmů, našťástí děl, umělecky zpracovávajících období války byť jen jako pozadí pro příběh, je dostatek, a dokáže evokovat těžké a bezvýchodné situace, v nichž se tehdy lidé nacházeli, další malé střípky mozaiky. Celková mozaika, válka pohledem historika, se totiž s přibývajícými roky mění ve statistiku, v hromadu čísel, v seznam jmen a v řadu dat, jenže statistika nedokáže zprostředkovat prožitou bolest.

Proč o tom píšu? Pokud se lidé nedokážou poučit z dějin, jsou nuceni opakovat chyby svých předků. Většina dnešních obyvatel této země se narodila již v poválečné době. Ačkoli dnešní střední generace zažila studenou válku, otevřený válečný konflikt nikoli a připadá nám, že mír je samozřejmý a u civilizované společnosti logický stav, jsme rozumní lidé, proč bychom se měli bít a zabíjet. Dlouho jsme si mysleli, že válka je něco, co se nás netýká, co se odehrává tisíce a tisíce kilometrů od nás v jiném kulturním prostředí, co se nám, poučeným z II. světové války, nemůže nikdy stát. Pravda ovšem je taková, že 70 let trvalého míru na našem území je možná historický rekord po celou dobu, kdy zde lidé žijí. Ale v poslední době se ukazuje, že nic není křehčí než mír, že i v relativně blízkých zemích našeho kulturního okruhu, kde jsme si válku vůbec nedokázali představit, k ní došlo – nedávná Jugoslávie, dnešní Ukrajina. A viděli jsme, jak snadno a z jak zdánlivě malicherné příčiny může válka vypuknout. A také jsme viděli, že jakmile válka jednou začne, řítí se nezastavitelně časem a územím jako sněhová koule z horského úbočí, nabaluje se stále víc a víc, mění se v lavinu, boří hodnoty, ničí osudy, bere životy.

Z obou světových válek také dobře víme, kolik lidských obětí to stojí, než se podaří válku zastavit. A lidé, kteří pokládali své životy, to nedělali pro sebe, ale pro své blízké, pro společnost. A i když se desítky milionů jejich obětí časem mění ve statistiku, přesto považují za naši povinnost vzpomenout si na ně, uctít jejich památku. Važme si jejich obětí, jen díky nim zde máme 70 let míru. Obětem na straně spojenců vdčíme za osvobození od fašismu. Ale padlým na obou válečných stranách, zemřelým v koncentračních táborech, obětem policejních a justičních zlovůlí té doby vdčíme za ilustraci nesmyslnosti hromadného zabíjení lidí ve válkách.

Poučme se a jednejme podle toho. Připomínejme si utrpení obyčejných lidí i obětí vojáků na frontách. Malým příspěvkem k tomu nechť je vydání této zvláštní přílohy Suchdolského zpravodaje.

Richard Ehler, starosta městyse



Vážení přátelé, přiblížila se dvě významná výročí, která je potřeba si le-
tos připomenout:

70 let od konce II. světové války, ale také i **70 let od poválečného dosídlení Suchdolu** českým obyvatelstvem. V kontextu s těmito převratnými událostmi nesmíme zapomenout i na odsun původního německého obyvatelstva Suchdolu, který se uskutečnil v roce 1946. Tuto neveselou kapitolu našich dějin si však připomeneme jindy. Nyní se do vašich rukou dostává zvláštní příloha Suchdolského zpravodaje, která se věnuje tomu, co předcházelo. Dobu zmaru i nových nadějí, dobu válečného běsnění a utrpení, velkých obětí a svobody.

Pokud objevíte v „domácím archivu“ podobné číslo zpravodaje, které vydal Klub přátel Suchdolu n.O. v dubnu 1995 k 50. výročí, můžete si sami porovnat, že mnohé informace, které jsou uvedeny před dvaceti lety, jsou dnes popsány poněkud jinak nebo mnohem podrobněji. Je to jednak známka toho, že jsme v badatelské činnosti nezháleli, ale především že přibylo nových a objevných historických informací, které vám nyní předkládáme ke studiu díky nově zpřístupněným archivním dokumentům i novým technologiím. Za dvacet let se toho mnoho změnilo, otevřely se archivy, odtajnilly a digitalizovaly dokumenty, svět internetu nám přinesl neobyčejné možnosti vyhledávání informací týkajících se našeho regionu i městyse samotného. Lze takto získávat i fotografie a archivní písemnosti, kontaktovat pamětníky i další badatele z celého světa a komunikovat s nimi na velké vzdálenosti s nebyvalou rychlostí. Na druhou stranu za dvacet let nás opustilo mnoho lidí - pamětníků, kteří si vše prožili na vlastní kůži. V dnešní moderní a uspěchané době si ani neuvědomujeme, jak rychle civilizační pokrok postupuje a čas se stává relativní veličinou. Je však dobré a ba přímo důležité se na chvíli zastavit a připomenout si i dobu minulou, historii místa kde žijeme a sdílíme společný prostor, který nás spojuje ve všech radostech i starostech našeho života, kde se setkáváme a kde říkáme, že jsme doma. Buďme hrdi na to, že pocházíme či žijeme právě v Suchdole. Zajímejme se o historii našeho městyse i o osudy jeho obyvatel, protože jen tak člověk získá ten správný vztah ke svému domovu a stane se vlastencem. Národ, který zapomene na svou historii a nedokáže se ponaučit z chyb předků je odsouzen k tomu, aby si vše zlé a hrozné prožil znovu, a proto **NEZAPOMÍNEJME!**

Přejeme Vám příjemnou a poučnou procházku historií našeho městyse, která vždy nebyla příjemná a bez chyb, a která nevybíravě zasáhla do osudů našich rodin i nás samotných.

Klub přátel Suchdolu nad Odrou

Poslední okamžiky 2. světové války v Suchdole n.O. a Kletném

Na počátku roku 1945 stálo fašistické Německo po téměř 6 letech války na prahu porážky. Těžké boje o Ostravu a celou Moravskou bránu však měly teprve začít. Ostravsko bylo v té době poslední průmyslovou oblastí, která Německu ještě zůstala, proto její obraně Němci věnovali mimořádnou pozornost. Moravská brána byla strategicky důležitou ústupovou cestou nejen pro vojsko, ale i pro německé civilní obyvatelstvo z oblasti Sudet. Do zahájení „Ostravské operace“ Rudé armády dne 10. března 1945 se německým silám podařilo vybudovat rozsáhlý obranný systém, který dosahoval hloubky 40-50 km.

II. světová válka se obyvatel německého Suchdolu (Zauchtel) dosud dotýkala jen nepřímo, pomineme-li hrozbu spojeneckých náletů, na které si museli zvykat od léta 1944. Téměř všichni schopní suchdolští muži, ať už dobrovolně nebo z povinnosti, narukovali v průběhu války do německé armády a dalších složek branné moci. Postupně do obce přicházely stále častěji smutné zprávy z fronty o padlých otcích a synech. Tak jak přibývaly symbolické březové kříže u pomníku padlých (na místě dnešní sochy J.A.Komenského před budovou ZŠ) spolu s dalšími sociálními projevy „totální války“, tak si mnozí teprve teď začali uvědomovat, co válka vlastně znamená pro ně samotné a osudy jejich rodin. Situace na všech světových frontách již většinu německého obyvatelstva nenechávala na pochybách, že tato strašná válka, kterou svým postojem a sympatiemi k Hitlerovi a jeho zvrhlé fašistické ideologii napomohli rozpoutat, se blíží ke svému konci a dotkne se nyní i přímo jejich domovů a jich samých. V lidech s blížící se frontou sílil pocit beznaděje, zděšení a strachu z toho, co přijde. V tomto období na psychiku každého jedince působily své i stále častější přelety spojeneckých letadel doprovázené nepříjemným kvílením sirén, přímé bombardování, útoky na železnice, komunikace a další strategické cíle či pozdější rušivé noční nálety v režii sovětského letectva.

Výnosem fűhrera byl do života uveden „Volksturm“, k jehož výcviku byli povoláni všichni suchdolští muži od 16-ti do 60-ti let. Dne 12.11.1944 se „Volksturm“ poprvé sešel k slavnostní přísaze. Jednalo se o jednotky domobrany - poslední zálohy určené k obraně Třetí Říše. Ze Suchdolu bylo odvedeno celkem 305 mužů, kteří byli urychleně cvičeni ke střelbě z pěchotních zbraní, zacházením s ručními granáty a pancerafasty.

Prvním velkým projevem znepokojení místních obyvatel bylo v lednu 1945 rychlé vyklizení a evakuace vojenského lazaretu, který byl v Suchdole zřízen dne 20.11.1943 v budově měšťanské školy (stará budova ZŠ). Každodenně přicházely do městyse ustupující jednotky Wehrmachtu. Některé zde strávily i několik týdnů a kladly si přitom na městyse nesplnitelné požadavky.

Během poslední válečné zimy projíždělo Suchdolem několik vlaků s transporty vězňů z likvidovaného koncentračního tábora v Osvětimi. V noci 19. ledna 1945 přijel do železniční stanice Zauchtel jeden z nich, na což byli obyvatelé blízkých domů upozorněni nelidským nářkem. Vlak byl sestaven z otevřených uhelných vagónů a vězňové tam stáli namačkání a naprosto vyčerpání křičeli o vodu a chléb. Byli většinou oblečeni jen do lehkých pruhovaných vězeňských obleků, na nohou dřevěné pantofle, omotané hadry nebo byli bosí. V tu dobu panovaly mrazy až -20°C a většina byla napolo zmrzlá. Někteří se pokoušeli utéci a byli nemilosrdně zastřeleni hlídajícími esesáky. Ořesné svědectví o tomto transportu podává zpráva bývalého osvětimského vězně Rudolfa Rybky, kterému se podařilo přežít – *„Dlouhou zastávku jsme udělali v Suchdole n.O. 19.1.1945, kde jsme prosili o kousek sněhu, ale i ten nám byl esesáky odmítnut. Dobří lidé se Suchdolu nám poslali pár kbelíků vody, něco chleba, ale esesáci nám nic nedali, vodu vylili a lidi zahnali pažbami svých pušek zpět. Jeden starší dělník si dodal odvahy, a ačkoliv jej esesáci odháněli, házel nám do vozů sníh, který byl tehdy lepší než kus chleba, neboť jsme měli velkou žízeň“*. Po odjezdu transportu zůstalo na nástupišti a podél trati 47 zmrzlých a zastřelených vězňů. Mrtví byli narychlo a ledabyle zahrabáni do nejbližšího kráteru po americké bombě (z 22.8.1944) u řeky Odry (po válce byla těla vězňů exhumována a s pietou pohřbena do hromadného hrobu na katolickém hřbitově, kde jim byl vystavěn pomník).

Dva dny po této hrozně události v odpoledních hodinách procházel obcí další tentokrát pěší „pochod smrti“ ze směru od Bartošovic. Jednalo se asi o 4.000 zajatých ruských vojáků, kteří zde byli rozděleni po 400 mužích a strážními jednotkami zahrabáni do stodol zdejších usedlostí. Zůstali zde v 20°C mrazech dva



dny a pak byli hnáni na Mankovice a dále směrem na západ. Po odchodu bylo u cesty „Na Samotě“ nalezeno 13 zastřelených zajatců. Místní obyvatelstvo bylo těmito událostmi zděšeno. Asi 400 přistěhovaných Němců „z říše“ (po r.1938) v lednu 1945 opustilo Suchdol.

Koncem zimy bylo započato s budováním obranných postavení a zákopů i v Suchdole. V polích před městysem (směrem k Hl. Životicím) byly postupně budovány zákopové linie, kulometná hnízda a palposty pro baterie děl a minometů. Ve sklepích obytných domů byly zřizovány kryty, a některé usedlosti s přilehlými stodolami byly opevňovány a upravovány pro boj. Mezi domy byly připraveny pozice pro minometnou a ústupovou kulometnou palbu. Na přístupových místech do obce a místech předpokládaných hlavních náporů Rudé armády byly prováděny protipěchotní a protitankové zátarasy. Na pomoc vojsku a „Volksturm“ (něm. domobrana) při budování těchto pozic byly zde nasazeny zákopnické jednotky organizace „TODT“. V rámci této německé pracovní organizace pracovalo v Suchdole a okolí po dobu jednoho měsíce asi 200 nuceně nasazených českých studentů z Prahy a Pardubic. Byli ubytováni v budově obecné školy (dnes fy. Agrosumak a.s.). Silniční i železniční most přes řeku Odru byl zaminován a připraven ke zničení (před příchodem RA byly oba poškozeny výbuchem a pro voj. techniku neprůjezdné).

Obranné postavení německé armády u Kletného využívalo výhodného terénu předhůří Oderských vrchů. Především v prostoru Kletné–Jestřábí–Fulnek bylo využito zalesněného kopcovitého území k vybudování pásem zákopových linií s důmyslným propojením starých důlních děl a lomů. V oblasti Kletného kopalo zákopy od počátku března do poloviny dubna 1945 asi 150 pracovníků organizace „TODT“. Přibližně 50 českých studentů bylo ubytováno v domě č.p. 27 (pracovali od 8-16 hod.) Na konci vesnice na silnici směrem k Jestřábí byl vybudován protitankový zátaras. Na Kletném, strategicky důležitém bodě německé obrany, postupně vznikly tři hlavní obranná pásma.

Poslední týden v dubnu 1945 již bylo slyšet dunění děl a hluk blížící se fronty. Po té, co asi 10 km na východ bylo po dělostřelecké palbě vidět mnohé požáry a ustupující něm. vojenské jednotky promísené s civilním obyvatelstvem překotně prchaly Suchdolem, začali se někteří místní obyvatelé připravovat také na útěk. Několik jich odešlo již 2. května. Většina pak 3. května, kdy přišel z okresního vedení rozkaz k okamžité evakuaci městyse. Ráno za deště a sněhu vyjížděli sedláci s připravenými potahy a ti méně majetní jen s ručními vozíky vezoucí to nejnutnější co uvezli a unesli. Jejich strastiplná cesta vedla přeplněnou silnicí přes Mankovice, Vražné a Bělotín nebo přes Odry s nejistým cí-

lem směrem na západ. Kolony ustupující německé armády byly soustavně napadány sovětským letectvem a při těchto leteckých útocích zahynulo i mnoho civilistů. Krátce po té co téměř všechno obyvatelstvo opustilo městys, byl všechen dobytek „Volksturmem“ vyhnán ze stájí a hnán směrem k Odrám. Byl to děsivý pohled, když více jak 1000 kusů zdivočelého dobytka se hnalo obcí a po polích.



Začátkem dubna 1945 dorazilo do Suchdolu n.O. a Kletného německé vojsko, které postupně obsazovalo připravené bojové pozice. V tomto prostoru se jednalo o jednotky 4. horské divize, která byla součástí skupiny armád „Střed“ (začátkem května 1945 byla největším a nejsilnějším seskupením německých armád) pod velením nechvalně proslulého německého polního maršála Ferdinanda Schörnera, která měla zastavit nebo alespoň zpomalit rychlý postup Rudé armády. (pozn.: Německá 4. horská divize „Gebirgs Divizion“ byla vycvičena na podzim roku 1940 na vojenském cvičišti Heuburg v Sigmaringenu. V dubnu 1941 byla přeložena do Bulharska a poté nasazena do tažení proti Jugoslávii. Poté byla nasazena v Rusku. V německé letní ofenzivě roku 1942 bojovala na Kavkaze. Dne 21.8.1942 horští myslivci 4. HD ovládli Kavkazské pohoří a vztyčili německou říšskou vlajku na vrcholu Elbrusu (5633 m.n.m.). V dalším období divize sloužila nadále na východní frontě. Koncem října 1944 ustoupila přes Karpaty do Maďarska. V lednu 1945 bojovala jako součást 1. tankové brigády v Tatrách na Slovensku a postupně ustupovala přes naše území, kdy koncem dubna 1945 zaujala i obranné postavení na úseku fronty Suchdol n.O. - Kletné. Dne 9. květ-

na 1945 nakonec padla do zajetí sovětských vojsk západně od Olomouce. Divizním znakem byla Alpská protěž „Enzian“).

Hlavní síly 4. ukrajinského frontu tvořené 60., 38., 18. armádou a 1. gardovou armádou v rámci Ostravsko operace osvobodily dne 23. dubna město Opavu a dne 30. dubna Ostravu. Vojska 38. armády generálplukovníka K. S. Moskalenka následně začala stíhat nepřítele přes Klimkovice směrem na Fulnek a k Novému Jičínu. K 5. květnu, kdy byla započata tzv. Pražská útočná operace, došlo ke značnému přeskupení jednotek 38. armády na linii frontu v prostoru Bartošovice – Pustějov – Hladké Životice – Stachovice – Fulnek, a to právě v době před hlavním útokem na Suchdol n.O. Došlo zde tedy k značnému přesunu vojska a výměně bojových jednotek.



Boj o Kletné (4.- 5. května 1945)

Již ve čtvrtek **3. května 1945** bylo Kletné od 18.00 hodin (po celé 3 hodiny) pod palbou sovětského dělostřelectva ze směru od Hladkých Životic. Přitom vyhořela usedlost č.p. 34 a požární zbrojnice s obecním úřadem byla silně poškozena. Několik dalších domů bylo poškozeno lehce. Mrtví a ranění civilisté v důsledku odstřelování nebyli. Hlavním cílem sovětské dělostřelecké přípravy byla zřejmě první linie německé ob-

rany vybudované před vesnicí. Kletné vzhledem ke své vyvýšené poloze v tomto prostoru tvořilo strategicky důležitý bod německé obrany. Byla zde vybudována celkem hlavní tři pásma obrany (zákopové linie), využívající starých lomů a důlních děl. Z jeho návrší měli Němci možnost s přehledem kontrolovat veškeré přístupy k Suchdolu n.O. Přímý postup Rudé armády na Suchdol n.O. ze směru od Hladkých Životic byl, tak zcela zastaven. Tuto situaci řešilo sovětské velení tím, že nařídilo svým jednotkám provést přeskupení svých sil (v prostoru bezejmenné kóty 281) s rozkazem: „obchvatným manévrem dobýt Kletné od Stachovic“. Tímto úkolem byly pověřeny dva **pěší pluky č. 1002 a 1004 305. střelecké divize** za podpory tankových jednotek. Konkrétně šlo o těžké tanky **IS-2m** (Iosif Stalin) **99. gardového tankového pluku 42. gardové brigády těžkých tanků**. Boje zde byly vedeny zřejmě i za podpory samohybných děl.



Posádka těžkého tanku IS-2m

V pátek **4. května 1945** kolem 17.00 hodin se uskutečnil první útok Rudé armády ze směru od Stachovic. Po „Mlýnské cestě“ vyrazily ke Kletnému tanky v doprovodu pěchoty. O těžkých bojích na polích před vesnicí svědčí (podle pamětníků) 3 zničené sovětské tanky a několik německých obrněných transportérů. U vjezdu do vesnice tanky, které

prorazily německou obranu, odbočily u usedlosti č.p. 39 doleva směrem k návesnímu rybníku. U domu č.p. 46 byl jeden z tanků zničen pancéřovou pěstí a došlo tak k zatarasení cesty (brzy po boji byl odtažen na místo před transformátor, naproti č.p. 24). Při útoku se část sovětských vojáků probíjovala přes první německé obranné postavení „Na Pahorku“, při tom za č.p. 37 padli 4 němečtí vojáci a na zahradě u č.p. 28 byl nalezen další mrtvý německý voják. Tímto útokem se dostalo Kletné do ruských rukou. Němci byli zatlačeni do lesů směrem k Pohoří. Rusové se však nedostali dále! Ještě tentýž večer Němci podnikli úspěšný protiútok z lesů za vesnicí a zákopů v blízkosti hospodářských budov (2. obranné pásmo) a Kletné získali opět pod svou kontrolu. Rusové byli nuceni ustoupit zpět ke Stachovicím a na noc zde zaujmout obranné postavení.

V sobotu **5. května 1945** ve 12.30 hodin Němci připravili silou jednoho praporu pěchoty a za dělostřelecké přípravy protiútok ze směru Jestřábí, ale ten byl odražen. Naopak mezi 15.00 a 16.00 hodinou podnikli Rusové druhý silnější útok v počtu asi 1000 mužů v hlavním směru na silnici Jestřábí - Kletné a také ze směru od stachovických lesů. Přitom padli 3 němečtí vojáci na obecní louce u rybníka (*pozn.: ostatky dalšího z padlých německých vojáků byly objeveny teprve až 26.6.2014*). Kolem 18.00 hodiny byl boj o vesnici ukončen a němečtí vojáci se stáhli ze svých pozic zpět do lesů směrem na Pohoř. Když se tak stalo přihlásal na koni do vesnice ruský voják a volal německy „Friede“ – Mír. Po druhém útoku byli na dvoře usedlosti č.p. 24 viděni mrtví 3 ruští vojáci a další u domu č.p. 61 (*pozn.: ostatky jednoho z Rudarmějců byly nalezeny v Kletném v r.1998 a další tři v r. 2001, 2008 a 2010 v Pohořském lese*). Skutečný počet padlých vojáků na obou stranách nebyl nikdy přesně zjištěn, v každém případě lze hovořit o desítkách.

Téhož dne předala 305. střelecká divize své dobité pozice druhosledovým jednotkám 183. střelecké divize, které dále vedly boj v lesích směrem na Pohoř a 140. střelecké divizi, která po dobytí Suchdolu n.O. pokračovala v bojích směrem na Mankovice. Samotná 305. střelecká divize postupovala dále ve směru Jestřábí – Tošovice – Vítovka – Nová Ves a po těžkých bojích v kopcovitém terénu osvobodila dne 7.5.1945 obec Spálov.

Obyvatelé obce Kletné strávili dvoudenní boje především ve skrýších v okolních lesích anebo ve sklepích svých domů. Hned po boji se soustředily ženy s dětmi v kolářské dílně na č.p. 46, když před tím vyšly ze sklepů velkých usedlostí jako např. z č.p. 5 a 14. Před sovětskými vojáky si nebyl nikdo z německých obyvatel jistý životem, a proto kdo nemusel z domu vyjít, nevycházel (*pozn.: jsou doloženy i případy zastřeše-*

ní civilistů při neuposlechnutí výzvy „stoj“, znásilňování žen, rabování apod.). Po boji o Kletné velká část sovětských vojáků ihned pokračovala dále v pronásledování nepřítele. Další pak odcházeli v průběhu jednoho týdne. Správa obce byla nejprve pod sovětským vojenským velením a po vzniku Národního výboru byla postupně předávána do českých rukou. Zbývajících 80 -100 vojáků Rudé armády opustilo obec Kletné dne 3. července 1945.

Boj o Suchdol n.O. (6. května 1945)

Po těžkých bojích u Kletného se sovětské jednotky 38. armády soustředily k hlavnímu útoku na Suchdol n.O. a dále na Mankovice a Odry. O postupu a průběhu osvobozovacích bojů nejlépe vypovídají dobové záznamy z „Bojových deníků RA“, které se nám podařilo získat v r.1998 z Centrálního archivu Ministerstva obrany Ruské federace v Podolsku.

„Součástí 101. střeleckého sboru RA pod velením generálmajora Bondareva byla i 226. střelecké divize (Gluchovsko-Kyjevská) gardového generálmajora N. A. Kropotina, která dne 6.5.1945 svými střeleckými pluky č. 985, 987 a 989 osvobodila obec Suchdol“

„V noci z 5. na 6. května 1945 byl proveden přesun vojsk přes řeku Odru na trase Bartošovice – Hladké Životice. K 6 hodině ranní bylo zaujato v prostoru křižovatky železniční trati a silnice u Hladkých Životic (východně od bezejmenné kóty 281) výchozí postavení k útoku na Suchdol. V neděli 6. května 1945 v 7.00 hodin pluky vyrazily do útoku, a to ve třech směrech:

- 987. střelecký pluk – na severozápadní okraj Suchdolu (horní konec – „Šenk u Plíšků“)
- 985. střelecký pluk – střed obce (křižovatka u katolického kostela)
- 989. střelecký pluk – jihozápadní okraj Suchdolu n.O. (po trati k mlýnu a žel.stanici)“

„Nepřítel minometnou palbou, palbou ručních zbraní a kulometů poněkud zastavil útočící jednotky, které vedou palebný boj. Části sil se podařilo vlomit na východní okraj Suchdolu, kde nepřítel z připravených pozic zahájil palbu. Útvary 226. střelecké divize vedou boj s opevněnými palebnými ohnisky nepřítele a snaží se probít vpřed.“

„Nepřítel se před pásmem divize brání malými skupinkami, ale na předem připravených postaveních, v obydlených místech v domech a pokouší se zastavit útočící útvary divize metodicky prováděnými dělostřeleckými a minometnými údery.“

„K 16.00 hodině se divize nachází v prostoru:

- 987. střelecký pluk - útočí na bránícího se nepřítele, který se opevnil v domech na východním okraji Suchdolu překonává palebný odpor dosáhl okraje obce, kde je zastaven minometnou palbou ze severní části lesíka a palbou ručních zbraní a těžkých kulometů z prostoru mostu. Zničil několik palebných bodů v tomto prostoru a navázal blízký boj.
- 985. střelecký pluk – průzkumem bylo zjištěno, že nepřítel nečekaně ustoupil a opustil své obranné postavení. Po zahájení útoku a překonání palebných ohnisek nepřítele, ničí jeho živou sílu a vlomil se na východní okraj v prostoru kostela na křižovatce cest v Suchdole, kde navázal boj s nepřítelem dům od domu a proniká vpřed. V 9.30 hod. do stihl nepřítele na sev.-vých. okraji železniční stanice. Následoval úporný boj, který trval až do tmy. Nepřítel nadále pokračuje v úporném palebném odporu těžkými kulomety z prostoru nástupiště ŽS a palbou minometů od Mankovic. Výsledkem bojové činnosti pluku bylo ve 20.00 hod. ovládnutí železniční stanice Suchdol. Nepřítel využil toho, že levé křídlo pluku nebylo kryto a pokusil se o provedení protiútoku ze strany od lesa nacházejícího se východně od železniční stanice, ale silami 75. a 76. baterie plukovního dělostřelectva byl nepřítel rozehnán a částečně zničen. Po ovládnutí železniční stanice Suchdol se pluk opevnil na dosažené linii.
- 989. střelecký pluk – ničí palebné prostředky nepřítele a přitom došl mlýna, což je jižně od železničního domku,

kde se dostal pod silnou palbu minometů ze severního okraje lesa. Přesto pluk postupuje za boje vpřed a dosahuje jižního okraje Suchdolu. “

Ztráty 226. střelecké divize v den útoku 6. května 1945 na Suchdol n.O. se podle jednotlivých bojových hlášení velmi liší a tak skutečný počet padlých rudoarmějců ani německých vojáků není přesně znám.

„7.5.1945 – části 226. střelecké divize po dokončení bojů o obec Suchdol a dosažení dohodnutých pozic postupovala ve směru na Pohoř a na jižní okraj města Odry a při tom nepotkala nepřítele (tento prostor byl již dříve osvobozen 183. a 140. střeleckou divizí). V průběhu bojů letectvo nepřítele nepůsobilo.“



Zbytky nevybuchlé munice po bojích shromážděné k likvidaci.

Další, dnes již zpřístupněné ruské archivní materiály celou bojovou situací u Suchdolu n.O. zpřesňují a doplňují o další zajímavé údaje. Především si musíme poopravit dosavadní povědomí o tom, která jednotka Rudé armády náš městys vlastně osvobodila. Badatelské úsilí věnované

této problematice vycházelo z tehdy dostupných archivních informací, které zcela jasně určovalo, že se jednalo o vojáky 226. střelecké divize (viz uvedeno výše). Ze seznamu ztrát vojáků Rudé armády padlých v Suchdole n.O. však vyplývá, že hlavní tíhu bojů zde nesla **140. střelecká divize (Sibiřská Novgorod-Severská)**, a to především její vojáci z **258. a 283. střeleckého pluku. Velitelem této divize byl plukovník M. M. Vlasov.**

Podrobnější údaje o bojové činnosti této divize u Suchdolu n.O. nám bohužel zatím chybí, ale již byla podána příslušná žádost do archivu CAMO RF v Podolsku o poskytnutí těchto archivních dokumentů, takže se snad po 70-ti letech konečně dozvíme „nové“ informace, které nám pomohou najít odpovědi na mnohé z dosud nezodpovězených otázek válečné historie našeho městyse.

Z dostupných archivních materiálů se dozvídáme o hrdinství a odvaze některých konkrétních vojáků, kteří byli následně po bojích o Suchdol n.O. vyznamenáni:

Příslušníci 377. samostatné průzkumné roty 305. střelecké divize **starší seržant Andrej Vasiljevič Avdonin (*1917)** a **staršina Vasilij Nikola-jevič Saltykov (*1918)** – oba vyznamenáni „Řádem slávy III. stupně“:

„Soudruh Avdonin se skupinou rozvědčků dostal za úkol: zjistit hlavní směry ustupujícího nepřítele, seskupení jeho vojsk a situaci na stanici Suchdol. Soudruh Avdonin spolu s průzkumníky prošel přední okraj linie obrany nepřítele, prošli dále 3 km do hloubky jeho týlu a ohlásili se rádiem a spojili s divizí, zde dostali rozkaz urychleně se vrátit. Po 20 minutách naše jednotky přešli do útoku. Nepřítel začal zmateně ustupovat. Soudruh Avdonin ze svého samopalu osobně zlikvidoval 13 utíkajících Němců. Soudruh Saltykov svým samopalem zabil 9 Němců a zničil nepřátelský koňský povoz s municí“.

Staršina Nikolaj Jakovlevič Cholod (*1921) z 258. střeleckého pluku 140. střelecké divize – vyznamenán rovněž „Řádem slávy III. stupně“:

„Soudruh Cholod v období probíhajících bojů o vesnici Suchdol 5.5.1945 se aktivně podílel při odražení nepřátelského protiútoku a pohotově ze své zbraně zlikvidoval dva hitlerovce a jednoho zajal“.

Mladší seržant Stěpan Pavlovič Semenov (*1914) průzkumník 730. dělostřel. pluku 226. střelecké divize – vyznamenán řádem „Rudá hvězda“:

„6.5.1945 na přístupech k železničnímu nádraží Suchdol soudruh Semenov narazil na dva Němce, kteří na něho vykřikli „Ruse, vzdej se!“ Nenechaje se zaskočit, statečný rozvědčík rychlou palbou ze svého samopalu oba Němce zabil a maskován lesem se vrátil ke svým. Podle jeho údajů poté baterie svou dělostřeleckou palbou zničila dva kulomety a rozptýlila rotu hitlerovců, čímž vyčistila cestu naší pěchotě.“

Vojín Vasilij Fedorovič Jesin (*1924) střelec 1. batalionu 258. střeleckého pluku 140. střelecké divize – vyznamenán rovněž „Řádem slávy III. stupně“:

„V bojích o vesnici Suchdol 6.5.1945 soudruh Jesin se projevil jako odhodlaný bojovník. Při odražení nepřátelského útoku osobně zlikvidoval tři německé vojáky.“

Gardový voják Aksentij Stěpanovič Getman (*1923) samopalník 99. gardového tankového pluku 42. gardové brigády těžkých tanků – vyznamenán medailí „Za odvahu“:

„V následných bojích 4.5.1945 o stanovený bod Kletten (Kletné) se jako první probil na okraj vesnice a palbou ze svého samopalu zlikvidoval dva Němce, vyčistil prostor od nepřítele, čímž dal možnost tankům a pěchotě postoupit vpřed.“

Gardový voják Petr Měfoběvič Danilov (*1926) samopalník 99. gardového tankového pluku 42. gardové brigády těžkých tanků – vyznamenán medailí „Za odvahu“:

„V bojích o stanovený bod Kletten 4.5.1945 běžel před tankem a palbou ze samopalu zlikvidoval německého tankoborníka s pancéřovou pěstí a při odražení protiútoku nepřítele zabil tři vojáky.“

НАГРАДНОЙ ЛИСТ

1. Фамилия, имя и отчество Авдонин Андрей Васильевич
2. Звание ст. сержант 3. Должность, часть Нат. Раули 349 авдонин
разведчик 305 стр. Белгород. М. Знамен. д. Сурового Ряз.
- Представляется к Ордену "Славы III ст."
4. Год рождения 1914 5. Национальность Русский 6. Партийность член В.К.Б. СС
7. Участие в гражданской войне, последующих боевых действиях по защите СССР и отечественной войне (где, когда) Волоколамск Евгений в. 40 г. 1-е Вдв. 10.1243. 4-е Вдв. 10.1244 год
8. Имеет ли ранения и контузии в отечественной войне 1 конт. 4.8.1843.
9. С какого времени в Красной Армии 23.11.1942 10. Каким РВК призван Вдв. 10.1243. 4-е Вдв. 10.1244 год
11. Чем ранее награжден (за какие отличия) мед. За отвагу № 05/м 10.1.45-305 о.о. мед. За отвагу № 013/м 21.2.45 305 о.о. м. п. о. о. о.
12. Постоянный домашний адрес представляемого к награждению и адрес его семьи

I. Краткое конкретное изложение личного боевого подвига или заслуг

24 апреля 1945 года тов. Авдонин с группой разведчиков получил задачу: уточнить направление движения отступающего противника, концентрацию войск, а также положение на станциях Сурового. Тов. Авдонин с разведчиками перешел передний край обороны противника - не задержавшись, прошли от передних линий в тыл противника в разведку радио. Связавшись с дивизией, откуда получил приказ вернуться в подразделение. Минут через 20 наши подразделения получили в наступлении, наши наем безпорочно атаковали тов. Авдонин из своего автомобиля много уничтожил из пулеметов противника. Тов. Авдонин за свой доблестный подвиг награжден орденом "Славы III ст."



1945 г.

(звание)

С.А.Р.Б.

1. Водитель

Jména vojáků Rudé armády padlých v Suchdole n.O. v květnu 1945

Suchdol n.O. byl osvobozen jednotkami Rudé armády v neděli **6.5.1945**. Podle dochovaných archivních zpráv v přímých bojích o náš městys padlo celkem **11** Rudoarmějců. Na přístupech k městy si a v jeho blízkém okolí to byly desítky dalších. Po exhumaci těl padlých vojáků dne 18.2.1946 byly jejich ostatky převezeny na centrální válečný hřbitov Rudé armády do Frýdku. Zde bylo oficiálně evidováno pouze 5 jmen převezených ze Suchdolu n.O. Ostatní jména v té době nebyla známa, podařilo se je zjistit až v roce 2014 v Centrálním archivu Ministerstva obrany Ruské federace v Podolsku. **Jedná se příslušníky 258. a 283. střeleckého pluku 140. střelecké divize.** Tato střelecká divize nesla hlavní tíhu osvobozovacích bojů o Suchdol n.O. a právě těmto sovětským vojákům jsme vděční za naši svobodu. V bojích s německými fašisty 6. května 1945 zde položili své životy:

- 1) npor. **Akopjan** Chačik Agabekovič (*1911)
Акопян Хачик Агабекович
- 2) ppor. **Obedov** Alexej Šomovič (*1922)
Обедов Алексей Шомович
- 3) ppor. **Skarjukin** Vasilij Michajlovič (*1923)
Скарюкин Василий Михайлович
- 4) serž. **Mironov** Ivan Michajlovič (*1915)
Миронов Иван Михайлович
- 5) voj. **Maximjuk** Panasij Grigorjevič (*1921)
Максимюк Панасий Григорьевич
- 6) voj. **Gaščic** Petr Lukič (*1922)
Гащиц Петр Лукич
- 7) voj. **Vaskaljan** Sarkas Armakovič (*1894)
Вискальян Саркас Армакович
- 8) voj. **Žurbenko** Pavel Gerasimovič (*1904)
Журбенко Павел Герасимович

9) voj. **Suchina Ivan Ivanovič** (*1925)
Сушина Иван Иванович

+ další **2 neznámí** vojáci RA, které se nepodařilo identifikovat.

Čest jejich památce!



Pomník padlých hrdinů v Suchdole n.O. prochází v současné době rozsáhlou opravou, po které zde budou umístěny desky se jmény padlých vojáků Rudé armády, kteří padli v květnových bojích při osvobozování našeho městyse. Slavnostní odhalení opraveného pomníku proběhne při pietním aktu 1. května 2015.



OSLAVY 70. VÝROČÍ KONCE 2. SVĚTOVÉ VÁLKY A OSVOBOZENÍ MĚSTYSE SUCHDOL NAD ODROU

**v pátek 1. května 2015 v 8.30 hodin
u Pomníku padlých rudoarmějců
(parčík u Pametu)**

Program:

- zahájení, představení hostů
- projev starosty
- projevy hostů
- odhalení pamětních desek se jmény padlých hrdinů a uctění jejich památky
- položení věnců a kytic k pomníku
- vystoupení DPS Skřivánek Suchdol nad Odrou
- závěr

Vážení občané, přijďte uctít památku těch, kteří ve 2. světové válce bojovali a položili své životy za naši svobodu.

Zve Městys Suchdol nad Odrou, Muzeum městyse Suchdol nad Odrou, Klub přátel Suchdolu nad Odrou – sekce vojenské historie

Německé polní letiště „Zauchtel“

Jednou z téměř zapomenutých historických skutečností je to, že se v Suchdole n.O. (německy Zauchtel) nacházelo vojenské polní letiště. Letiště se nacházelo na polích v prostoru mezi dnešním suchdolským sílem a prvními usedlostmi v Mankovicích (německy Mankendorf). Letiště bylo vybudováno Němci pro potřeby nacistické Luftwaffe, a to ještě těsně před vlastním vypuknutím 2. světové války. V průběhu války zde pak existovalo dokonce dvakrát (ve dvou časových obdobích):

Polní letiště v roce 1939 :

Po žních v roce 1939 nesměli sedláci ze Suchdolu a Mankovic, kterým pozemky patřily již pole dále obdělávat a využívat k zemědělským účelům. V průběhu měsíce srpna se zde započalo s budováním vojenského polního letiště. Celá plocha byla nejprve důkladně poorána, poté srovnána bránami, a za neustálého kropení vodou postupně válcována. Tyto práce prováděly k tomu určené vojenské pracovní týlové jednotky Luftwaffe. Ještě v měsíci srpnu pak zde přistála bombardovací letka **4 (F)/ Aufkl.Gruppe 14** s bombardéry **Dornier Do-17P**, která k 1.9.1939 měla ve svém stavu 9 bojeschopných strojů. Přistálo zde i několik lehkých pozorovacích dvojplošníků a dopravních **Junkesů Ju-52/m3**. Šlo o jednu z jednotek německé 4. letecké armády „Luftflotte 4“, která zde byla přesunuta 26.8.1939 z Köttingbrunnu, jen krátce po obsazení sudetských částí ČSR a následném vzniku protektorátu „Böhmen und Mähren“, v rámci příprav k napadení Polska. Dne 1.9.1939 v brzkých



ranních hodinách plně naložené německé bombardéry odstartovaly ze suchdolského letiště k prvním bojovým akcím a náletům na Polsko. Při provozu na letišti došlo i k několika haváriím. Jednu zdokumentoval su-

chdolský fotograf Otto Schindler. Na snímku je zachycena havárie dopravního letounu Ju-52/m3 s bombardovacím Ju-87 „Štuka“. O další havárii tentokrát bombardovacího Do-17P se dozvídáme z německých archivních materiálů – bombardér po zásahu polskou protiletadlovou palbou se vrátil na letiště a poškozený zde přistál „na břicho“. Krátce po skončení polského tažení bylo letiště zrušeno a pole mohly být opět využívány ke svému původnímu účelu, až na jednu skutečnost - **byla 2. světová válka!** Tímto okamžikem se po pouhých 21 mírových letech svět znovu ocitl ve válce, která měla být ještě hroznější než ta první.

Polní letiště v roce 1945 :

V březnu 1945 bylo vojenské letiště opět na stejném místě obnoveno. Důvody jeho zřízení byly však zcela opačné jako v roce 1939. Zbytky dříve tak „hrdé a neporazitelné“ německé Luftwaffe byly tentokrát nuceny s přibližující se frontovou linií stahovat se zpět na západ. Z tohoto důvodu zde byla opět urychleně přesunuta pracovní jednotka, kterou tvořilo mimo jiné asi 10 příslušníků ROA z tzv. „Vlasovovy armády“. Na přípravě a rovnání přistávací plochy se muselo podílet také i místní obyvatelstvo ze Suchdolu a Mankovic, včetně školní mládeže. Byla tak zničena ¼ všech polí, na kterých ještě něco rostlo. Celá stavba trvala okolo 14 dnů. Koncem března 1945 zde již přistávaly první bojová letadla. Jednalo se asi o 16 až 18 bitevních strojů **Focke-Wulf Fw 190 F-8 a F-9** bitevní jednotky **SG 4 (I. a III. letka „Schlachtgeschwader 4“)** přesunuté zde z Horního Slezska. Bitevníky Fw-190 F-8/9 byly vyzbrojeny kromě standardních palubních zbraní a bomb také již moderními raketami tvz. „Panzerblitz“, kterých nesli pod svými křídly až 8 ks. Několikrát denně tyto stroje odtud startovaly do bojových akcí proti postupující Rudé armádě. Ne vždy se však všechny vracely zpět a jejich počet na suchdolském letišti tak postupně ubýval. Největší ztráty utrpěla bitevní eskadra SG 4 při bojích v oblasti Opavy. Dodnes nejsou dopady několika strojů známy a osudy jejich pilotů objasněny. Na začátku zde bylo asi 20-25 pilotů, kteří byli ubytováni v Mankovicích. 3 piloti pohotovostní letky byli stále i v noci u svých strojů. Službu konající pozemní personál zajišťující provoz na letišti – radisté, mechanici, zbrojíři apod., byli umístěni ve vojenských stanech, mobilních přívěsech a lehkých montovaných objektech, které si zde pro tyto účely Němci přivezli. Celý prostor letiště byl hlídán a pro civilní obyvatelstvo zcela uzavřen. Strážní jednotka obcházela obvod letiště ve dne i v noci. Na Samotě v hostinci „Hospůdka“ bylo ubytováno asi 30 italských zajatců, kteří měli za úkol kopat okopy a kryty pro

protiletadlovou obranu. Obranu letiště zajišťovalo několik „Flaků“ - rychlopalných protiletadlových děl ráže 20 a 37 mm. Jeden čtyřhlavňový Flak ráže 20 mm byl umístěn přímo na střeše výpravní budovy železniční stanice Suchdol n.O. Na nádraží bylo odstaveno na vedlejší koleji několik cisteren s leteckým palivem, které němečtí vojáci neustále hlídali. Převahu paliva k letadlům zajišťovalo v 200 l sudech asi 10 -15 civilních zaměstnanců.

Dne 27. dubna 1945 zaútočilo na letiště 6 sovětských stíhaček (okolnosti ani výsledek útoku na letiště nejsou známy). Dne 1. května 1945 mělo na zdejším letišti mezipřistání 9 stíhaček Messerschmitt Bf 109, které po doplnění paliva pokračovali v letu směrem na západ. Vlastní letiště zde bylo v provozu do 2. května 1945, kdy zbylé letu schopné stroje byly přesunuty dále do vnitrozemí a zařízení letiště bylo následně urychleně odvezeno nebo přímo zničeno, aby se nedostalo do rukou Rudé armády. Německá jednotka SG 4 skončila svou bojovou činnost na letišti v Hradci Králové. Po německé „Luftwaffe“ zůstalo v Suchdole (na ploše dnešního areálu ČD, firma PKD stavba s.r.o.) vrakoviště zničených a poškozených letadel, které se brzy po válce staly „rájem“ zvědavých klučků.

Zpracoval: Petr Bartošík



Vrak bitevního letadla Focke-Wulf Fw 190F

Vzpomínka strojvedoucího Alberta Šatánka st. na „americké kotlaře“ :

„Blížil se **závěr roku 1944**. V té době jsem byl zaměstnán v protektorátě „Böhmen und Mähren“ jako strojvedoucí u „Německých říšských drah“ v lokomotivním depu Ostrava - Přívoz. Jezdával jsem na parních lokomotivách po hlavních tratích na Moravě. Situace na tratích byla silně napjatá a většina vlaků tehdy byla podřízena potřebám německé armády. Osobní doprava byla omezena na minimum. K tomuto provoznímu chaosu navíc přispěly velkou měrou i letecké síly USA.



Jeden s těchto náletů jsem si sám prožil na vlastní kůži. Toho dne (měl jsem šichtu s Ladislavem Kudelou) nám byl na staničním kolejíšti v Ostravě přidělen nákladní vlak do Přerova (lokomotiva řady 52 „Viener Neustadt“). Na zpáteční jízdu do Ostravy jsme vyrazili po 11 hodině dopolední hned za osobním vlakem č. 713. Již při výjezdu ze stanice Přerov byl vyhlášen letecký poplach a na vjezdových výměnách jsme se křížovali s vojenským transportem od Ostravy. Po celou jízdu jsme stále s obavou sledovali oblohu až k místu našeho zastavení u prvního oddílového návěstidla za Lipníkem n.B. ve směru k Drahotuším. Po levé straně kolejí byl malý úvoz. Po pravé straně na břehu strážní domek, který právě opravovali zedníci. Po sestupu z lokomotivy jsme oba za nimi šli na kus řeči. Protože jsme byli zastaveni v plné jízdě nastal v parním kotli přetlak a pojistné ventily začaly za silného rámusu vypouštět páru, proto jsem šel zpět na lokomotivu dopustit studenou vodu z tendru a kotel tak ochladit. Po skončení čerpání se venku najednou strhl obrovský rachot. Pohledem z okna jsem viděl jak dvoutrupé americké stíhačky „Lajtning“ (pozn. Lockheed P-38 Lightning) právě zpracovávají před námi stojící osobní vlak na viaduktech. V tom se letadla bleskově blížila i k naší lokomotivě, okamžitě jsem sjel po schůdkách na levé straně a přitiskl se k zemi. Po tom nastal „pekelný rej“. Motory letadel při nízkém průletu řvaly na plný plyn, do toho střelba jejich palubních zbraní a hlasitý únik páry z prostříleného kotle. Při náletu z pravé strany se střely zarývaly asi jen metr od místa, kde jsem právě ležel. V tom začaly kolem mě dopadat bílé kousky izolátorů a na záda mi spadly přestřelené dráty (naštěstí jen telefonní). Kradmým pohledem jsem zjistil, že

jde o šest stíhaček, které nalétly na naši lokomotivu celkem 4X. Po skončení náletu se od strážního domku ozvalo: „Proč jsem ho tam jenom pouštěl... Už je po něm !“, na to jsem odpověděl, že jsem naživu! Byli jsme všichni rádi, že jsme to ve zdraví přečkali. Na lokomotivě jsme po té napočítali **165 viditelných průstřelů!** Střely z kulometů ležely i v peci na rošttech. Kotel přes strojvůdcovskou budku do poloviny tendru – vše rozstřílené včetně našich kabel se svačinou! **O průraznosti amerických střel nejlépe hovořily durch prostřílené kolejnice.** Později jsem se dozvěděl, že podobně skončily i další dva vlaky v tomto úseku trati. Za odměnu za přestálé nebezpečí a zbavení se stresu jsme každý obdrželi 1 den volna a krabičku cigaret...

Na památku jsem si ponechal několik amerických střel a nábojnic a ty jsem později věnoval našemu suchdolskému muzeu.“



Americký stíhací letoun P-38 Lightning

Koncept.
1944

1)

Pokračování ze Suchdolské kroniky ze str. 462.

Nepřátelské bojové svazky nad Suchdolem.

Dne 7. srpna 1944 přelétl velký nepřátelský bojový svazek rozdílenný v množství střeliv a cca - 200-300 letadel ve velké výšce naší obec. Přelet šel asi 1 hodinou. Přeletěli od severovýchodu, frakčně se nacházely při praktickém letu směrem na jiho-západ. 4 německé letadla šla se nacházela ve vzduchu přiletajiící z blízkého letiště, provádějíce evakuace letky, se nedobývaly již určitě zpět na základnu, byly nepřátelskými stíhačkami, průhlednými zbraněmi napadeny a poškozeny. Všechna 4 letadla se přiletla a posádky v nich musely smrt. Velký počet nábojnic byla v obci Suchdole na nádraží a polích nalézána. Zemědělsí pracovníci v současné době na polích byli tímto nábojnici ohroženi.

V neděli 20. srpna 1944 přelétl opět větší nepřátelský bojový svazek okolo naší obce, prováděpodobně přiletajiící z blízkosti, kde údajně prováděly nálet na národy vyučující zbraně a munici.

Nad Suchdolskými poli došlo k leteckému boji, takže obyvatele byli opět ohroženi padajícími náboji.

Dne 23. srpna 1944 asi v 11.30 hod. přelétl opět silný nepřátelský bojový svazek v počtu cca 400 letadel přiletajiící z jiho-západu směrem severovýchod a přiletěl přes nejvyšší obec Suchdol. Asi 1 km jiho-ovýchodně od státního nádraží vedlého, bylo pohozeno 14 bomb, které spadly ve třech místech podél silnice do Bernartic, na louku a do lesíku. Lidé v těchto místech však nemapáchaly. Jedna bomba spadla přímo na silnici a tím byl provoz dočasně uzavřen. Jiná bomba spadla blízko řeky Odry, tím se vedle kolony novojícího, místní dráhy. Třetí škoda však, nebyla.

Vybudování protiletadlového krytu.

3.

V měsíci srpnu bylo započato s vystavbou protiletadlového krytu. Protiletadlový kryt bude vybudován na katastru majitele hostince p. Bretha. Vystavby se účastní všichni sudetobí obyvatelé.

Počasnostní a přírodná situace 1944.

Leto 1943 - 1944 byla až do sklonu měsíce lidna velmi mírná. Pak se prudce zhoršily, silné mrazy a mnoho sněhu až do října dubna. Jaro nebylo vůbec zlé. Leto bylo lidno, deštivé. Průt začalo v říjnu května a deštivé počasí trvalo do konce července. Obilí bylo mnohým deštěm polehání až na pém a tak dovozelo na pém. Lesení bylo velmi zlé. Seno v důsledku dlouhého května bylo nekvalitní. V dolí sklizení obilí bylo sucha a teplo, takže mohlo být sklizené bez větších škod. Sklizení řepky byla výnosnější. Také sklizení ovoc, brambor a řepy byla velmi dobrá. Podzim se uskloval v důsledku katastrofálního sucha pro oddělení půdy, na další období velmi problematické, jelikož není pro oddělení půdy dostatek potahů k dispozici.

Starostovi Josefu Nitschmannovi byl 1. 9. 1944 propuštěn vídcom za zásluhou válečný kříž II. třídy.

Vzemidlo hospodářské školy se nemohlo v tomto roce začít s vyučováním, jelikož v této budově byla umístěna armáda. Vyučovalo se v soukromých, rodinných domech a v hospodě u p. Bretha.

Výnosem ředitelů byl do prvního uvedení „Volksturm“, — k jehož výcviku byli povoláni všichni muži od 16ti - 60ti let. Dne 12. listopadu 1944 se „Volksturm“ poprvé sešel k slavnostní přísaze. Velikem byl jmenován ředitel školy.

major v páleze Frank Grande. Jeho nástupcem se stal sekretář
obce nadporučík d. R. Gustav Münster.

Obec Lucksdorf dodala 305 mužů. Z okolních obcí nastoupilo
více jak 200 mužů. Když se odpoledne dali na pochod
keplexení příchů byl to skutečný pohled.

24.1.1945 v důsledku zimní ofenzivy na východní frontě
byla také naše obec navštívena množstvím pěších
a nákladů pismů a -20°C byli také v transportech v vagonech
v naší obci ^{hodně} přemalých vyložena a kde prochováni (při)

Od 25.1.1945 se v místě ubýhovaly vojenské jednotky, ale
také samostatní cestující vojáci. Také začaly holony
seženými pro naši ves. V neděli 4.2.1945 bylo slyšet
v naší obci dunění děl ze směrů Batišov.

Dne 20.2.1945 byla obecní kronika a proboštní knihy
dodány na okresní písař v Novém Jičíně.



Příslušníci německé domobrany „Volksturm“.



8. května 1945 - obsazení Luchdolan v. O. dachy.
 Stoječi zleva: Jos. DROZD - topič, Fr. Krčmar - strojíř, A. VÁŠICA - strojmistr, Ant. BARTON - strojíř - velitel jednotky, Fr. ZUZANAK - topič,
 Trada zleva: Fr. DUŠON - strojíř, Jan VLČEK - strojíř, Vlad. Kowalský - topič, Stanislav Odstrčilík - strojíř.

Bojové akce sovětského letectva v okolí Suchdolu n.O. v roce 1945

(ze vzpomínek pamětníků, záznamů kronik a dalších
archivních dokumentů)

2. března 1945 – v noci na 2. března byla útokem sovětského bombardéru A-20 Boston (27.GBAP) zapálena železniční souprava v prostoru žel.stanice Suchdol - vznikl jeden velký požár.

(Nagradnoj list - Gar.major A.N.Kulbackij, 28.5.1945 - CAMO).

16. března 1945 – večer mezi 19. a 20. hodinou nálet na železniční trať a útok palubními zbraněmi na silnici u Suchdolu n.O.
(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOKa Nový Jičín).

19. března 1945 – Od 19. března přilétalo pravidelně večer co večer nad Mankovice malé ruské pozorovací letadlo Kukuruzník Po-2 (nazýván také „kafemlýnek“), létalo velmi nízko shazovalo zápalné bomby, světlice a také střílelo.

(Josef Christ, Mankendorf).

– 19.3.1945 bylo ukončeno až do odvolání vyučování ve školách. Počínaje tímto dnem začaly každodenně v 19.00 hod rušivé nálety sovětského letectva, které prováděl dvojplošník Polikarpov Po-2. Posádka letounu si terén osvětlovala světlicemi na padácích, takže celý prostor byl jasně osvětlen, ale sama byla ze země skoro neviditelná. I sebemenší škvíra v zatemnění nebo pohyb byl vítaným cílem. Tehdejší straničtí činitelé vydali tenkrát příslušníkům Volkssturmu rozkaz ke střelbě na tento letoun puškami, ale provedli to jen jednou. Prozradili své po stavení střelivem se stopovkami. Po té, co se s prodlužováním dne zlepšovala viditelnost, pokračovaly tyto večerní nálety i za denního světla, ale stroji Il-2 Šturmovik.

*(Ulf Brossmann – Spuren von Mankendorf
a Karel Gold, Mankovice 11/2014).*

- do posledního dne před příchodem Rusů přilétaly denně v půl sedmé večer ruští letci, kteří v malé výšce prováděli své lety nad Suchdolem a strašili obyvatelstvo shazováním různých svítících předmětů. Jednoho večera byl zapálen dům č.p. 48, který úplně shořel.

(Josef Nitschmann – něm. starosta Suchdolu).

- Suchdol:

dům č.p. 256 – zasaženo zápalnou bombou
(škoda 24.000,- Kč),

č.p. 422 – zasaženo zápalnou bombou
(škoda 295.000,- Kč),

č.p. 98 – zasaženo zápalnou bombou
(škoda 150.000,- Kč).

*(Tabelární přehled škod způsobených válkou
– obec Suchdol n.O. 6.7.1945).*

- Bylo krásné bezmračné nedělní pozdní odpoledne. Takové krásné dny byly skoro vždy nebezpečné. Vraceli jsme se z Hůrky domů do Blahutovic. Náhle jsme slyšeli letouny. Už podle rachotu střelby jsme poznali, že to jsou Rusové. Těmto letadlům jsme říkali „ratatáci“ anebo také „šicí stroje“. Byla to jednomotorová letadla s hvězdicovým motorem. Byli dobře vidět stejně jako piloti, neboť létali nízko a stříleli svými palubními zbraněmi na vše co se pohybovalo. Pod křídly měly jeden zásobník na malé bomby a ty pak vypouštěli najednou. Jeden sedlák pracoval s ženami nedaleko na poli. Letouny byli okamžitě nad nimi a také nad námi. Schovali jsme se do příkopu. To už jsme slyšeli střelbu. Ta platila mnohem víc sedlákovi, jeden kůň ležel na zemi... Cestou domů jsme pak sbírali letáky, které Rusové z letadel vyhodili.

(Walter Hanel – Blahutovice)

20. března 1945 – útok sovětského bombardéru A-20 od 27. GBAP, který svými palubními zbraněmi napadl žel. stanici Su-

chdol. Následkem útoku byla zapálena jedna železnice souprava.

(Nagradnoj list - Gar.nadpor. F. R. Zabělin, 11.5.1945 – CAMO RF Podolsk).

21. března 1945 – shodilo letadlo Po-2 bombu v Mankovicích na firmu Rossmanith. Bomba dopadla jen na louku za domy č.p. 75 a 113 a způsobila kráter o průměru 3 m.
(Josef Christ, Mankendorf).

22. března 1945 – útok na osobní vlaky u Suchdolu n. O. a Jeseníku n.O. kolem šesté a deváté hodiny.

(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOKA Nový Jičín).

– zaútočilo letadlo (Po-2) na osobní vlak na trati mezi Suchdolem a Jeseníkem. Bylo hodně zraněných a také 2 mrtví.

(Josef Christ, Mankendorf).

– při útoku ruských stíhaček na osobní vlak zahynula 22-letá Václavka Hasalová z Hůrky, která byla zastřelena při návratu z práce v Suchdole.

(časopis POODŘÍ a pamětní kniha obce Hůrka).

– 22.3.1945 napadl Polikarpov Po-2 osobní vlak mezi Suchdolem a Jeseníkem. Některé vagóny hořely, byly mrtví a ranění. Podle vyprávění p. Rajkoviče, který v tu dobu jezdil jako strojvedoucí vlaků na trati mezi Suchdolem a Novým Jičínem se jejich vlak stal rovněž terčem útoku, když stáli ukryti po dobu náletu v lesíku u zastávky Kunín. Při útoku byla jedna osoba lehce zraněna.

(Karel Gold, Mankovice 11/2014).

– při průzkumu železniční trati v úseku Moravská Ostava – Přerov skupina sovětských letců – dobrovolníků zjistila a rozstřílela železnici soupravu. Byly zapáleny vagóny i lokomotiva.

(Nagradnoj list - Gar.major A.V.Šukin, 12.5.1945 – CAMO RF Podolsk).

23. března 1945 – nálet na Bartošovice. Byly použity zápalné pumy.

(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOKA Nový Jičín).

– posádka letadla A-20Ž nehledě na nízkou oblačnost a nepříznivé podmínky v noci zaútočila na cíl 4 km od stanice Suchdol ve směru na Moravskou Ostravu, kde se nacházel vojenský žel. transport. **Gardový nadporučík Isakov** směle atakoval soupravu. Při prvním útoku zapálil dva přední vagóny. Při dalších útocích na osvětlený cíl zasáhl lokomotivu a další vagóny. Celkem bylo proti soupravě provedeno 5 útoků a zaznamenáno 240 zásahů. Po odletu kontrolní posádka pozorovala plameny požáru ještě ve vzdálenosti 50 km od cíle.

*(Nagradnoj list - Gar.nadpor. A. F. Isakov ,
31.5.1945 – CAMO RF Podolsk).*

25. března 1945 – večerní nálet na Studénku v prostoru měšťanské školy a nového zámku.

(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOkA Nový Jičín).

26. března 1945 – večerní nálet na Studénku za použití zápalných bomb a útok palubními zbraněmi.

(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOkA Nový Jičín).

– útok několika bombardérů Pe-2 na železniční nádraží v Suchdole n.O. Byly napadeny 2 vojenské vlaky (železniční soupravy) stojící na nádrží, které byly zapáleny a zničeny. Útok vedl gardový kapitán **Vasilij Vasiljevič Petruševič** (1914-1991, pozdější Hrdina SSSR) velitel letky 27. GBAP 14.GBAD 4. GBAK 18. LA 1. Ukrajinského frontu.

(CAMO RF Podolsk).

– hořící železniční vagóny se zbraněmi a municí byly duchapřítomnými železničáři vytlačeny z nádraží směrem na Ostravu, kde zanedlouho explodovaly. Podařilo se tak zachránit celé železniční nádraží v Suchdole n.O. před jistou zkázou.

(výpovědi pamětníků – železničářů).

Poznámka: Místo výbuchu bylo v roce 2006 lokalizováno členy KPS - sekce vojenské historie. Podle nalezené munice a částí zbraní lze konstatovat, že se jednalo převážně o německý „trofejní“ vojenský ma-

teriál, obsahující munici nejen výroby německé, ale i např. sovětské, italské nebo francouzské. Část nebezpečného nákladu byla po více jak 60-ti letech předána policejním pyrotechnikům ke zničení. Části nalezeného vojenského materiálu jsou vystaveny v Muzeu městyse Suchdol n.O.

27. března 1945 – večerní útok palubními zbraněmi na Studénku, zapálena stodola u domu č.p. 28.

(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOkA Nový Jičín).

2. dubna 1945 – odpoledne souboj ruských a německých letadel. Jedna německá stíhačka byla poškozena a přistála v Albrechticích, kde stála 14 dní.

(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOkA Nový Jičín).

17. dubna 1945 – večer nálet v prostoru mezi Studénkou a Fulnekem. V noci byly shozeny dvě osvětlovací pumy nad Studénkou. Jedna spadla za cihelnu a druhá i s padákem na Malé straně.

(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v Soka Nový Jičín).

22. dubna 1945 – nálet na kolony na silnicích v prostoru Studénky.

(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOkA Nový Jičín).

24. dubna 1945 – nálet na vojenský transport mezi Studénkou a Fulnekem.

(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOkA Nový Jičín).

26. dubna 1945 – útok palubními zbraněmi na zákopníky na Bravantickém kopci.

(Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOkA Nový Jičín).

– kopali jsme zákopy na Kletné u Suchdolu - báli jsme se jen ruských stíhaček, které přilétaly vpodvečer a pálili z kulometů po všem, co se kde hnulo, nebylo radno ukazovat se na silnici nebo volném prostranství.

(bývalý zákopník Emil Charous – student z Prahy).

27. dubna 1945 – dopoledne nálety na Bravantice a Olbramice.

- opakovaný útok Šturmoviků na železniční stanici Jistebník a zničení několika vlaků s vojenskými transporty směřujícími k Ostravě. K závěrečnému útoku skupinu 12-ti bitevníků Il-2 vedl **Hrdina SSSR kapitán S. S. Brjuchanov** (zahynul 3. května 1945 u H. Guntramovic).

(Kniha „Pod křídly je Ostrava“ – Jaromír Balla, 1985).

- zaútočilo 6 ruských stíhaček palubními zbraněmi na polní letiště u Suchdolu n.O. (Mankovice). Rozsah způsobených škod není znám, letiště však nadále fungovalo bez přerušení až do 2. května 1945.

(Karel Gold, časopis POODŘÍ 4/2005, strana 60).

- útočilo 6 ruských stíhaček na letiště u Mankovic, střílely jen krátce a pak odletěly.

(Josef Christ, Mankendorf).

- v Klimkovicích německým flakem sestřelena sovětská stíhačka La-5 FN. Asi 6 letadel letělo směrem od Vřesiny, doprovázely bombardéry, nad Klimkovicemi udělali zatáčku, jedno letadlo dostalo zásah flakem asi do směrovky, šlo do vývrtky a havarovalo v pískovně. Za 3 hodiny letěly kolem další letouny a začali vše kropit, lidé prchali.

(Ludvík Monsport, Klimkovic).

- 6 stíhaček Jak-3 doprovázející 8 bombardérů A-20Ž do prostoru cíle - Klimkovic. Nad cílem byly bombardéry napadeny 4 Bf-109 a 4 Fw-190. V následujícím boji byly sovětskými stíhači sestřeleny 2 letadla protivníka. Jeden stroj byl sestřelen velitelem **gar. por. I. A. Gavrilovem** (112.GIAP). Bombardéry splnily svůj úkol bezeztrát.

(Nagradnoj list I.A.Gavrilova z 12.5.1945 – CAMO RF v Podolsku).

Poznámka: Dne 6.9.2014 byly v Klimkovicích při terénním průzkumu organizovaném městem Klimkovic ve spolupráci s Muzeem městyse Suchdol n.O. vyzdviženy trosky sovětské stíhačky **Lavočkin La-7**.

Podle výrobního čísla nalezeného motoru AŠ-82 FN byla havárie letadla stará 69 let objasněna. Zahynulým pilotem byl **gar. por. Vasilij Alexejevič Staško** (nar. 1923). Ztracený stroj náležel k **111. GIAP**.

29. dubna 1945 – dopoledne letecký útok na vojenský trén ve Studénce.
(*Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOkA Nový Jičín*).

1. května 1945 – nálety na Studénku.
(*Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOkA Nový Jičín*).

- na polním letišti u Suchdolu n.O. přistálo 9 německých stíhaček Bf 109 (JG 77 ?), šlo jen o mezipřistání, po doplnění paliva na druhý den odletěly směrem na západ.

(*Josef Christ, Mankendorf*).

2. května 1945 – od 14. hod. celkem 12 náletů na německé pozice a jednotky u Studénky a okolí.
(*Pamětní kniha Studénky z let 1927-1945, uloženo v SOkA Nový Jičín*).

- 2. května z německého polního letiště v Suchdole odstartovalo několik posledních letuschopných bitevních Fw 190F bitevní eskadry SG 4. Zařízení letiště bylo následně zničeno a plocha letiště rozorána.

(*Josef Christ, Mankendorf*).

5. května 1945 – Bělotín - kroužilo nad námi letadlo, ale nemohli jsme poznat čí je, až pak najednou spustilo kanonádu z kulometů. Všichni jsme utíkali do sklepa. Dědeček, který přišel za námi nám řekl, že to byl ruský pozorovací letoun – tak ho němečtí vojáci sestřelili.

(*Otto Gränzer, Suchdol*).

Poznámka: u obce Bělotín havaroval Il-2/m3 Šturmovik sestřelený německým flakem (dle sovětských archivních záznamů ztracen u Suchdolu). Posádka: pilot **npor. Nikolaj Jakovlevič Motorin** a střelec / radista **st. seržant Vazgen Abgarovič Gukosjan** zde zahynuli.

(*Případ objasněn KPS – SVH v roce 2009*).

- v sobotu 5. května v odpoledních hodinách útočilo 8 ruských letadel na prchající německé vojsko v prostoru silnice u Lindavy (Lipná). Při několika opakovaných náletech bylo zabito několik lidí a zvrát.

(Doba okupace a osvobození na Oděru – Bohumil Fojtík).

Ještě předposlední den dopoledne před koncem války ruská letadla Šturmoviky napadala a odstřelovala ustupující pěší německé jednotky v údolí mezi lesy nad Vantuchovou pilou za Olšovcem.

(Ladislav Janda, Hranice).

Poznámky:

Nálety na Ostravu ve dnech: **19.1., 3.2., 20.2., 21.2. (2x), 25.2., 16.3., 19.3., 22.3., 23.3., 25.3. (2x), 27.3. 2.4., 4.4., 5.4., 8.4., 10.4., 12.4., 14.4., 15.4.1945** (v dubnu 1945 dále uskutečnilo sovětské letectvo již převážně jednotlivé denní rušivé akce při nichž zahynulo v Ostravě asi okolo 130 osob). **Město bylo osvobozeno 30.4.1945.**

Hladké Životice:

- 3. května 1945 – Schenková Augusta, Hladké Životice 215 – zahynula při leteckém náletu,
- 4. května 1945 – Davidová Edith, Hladké Životice 36 – zahynula při leteckém útoku na kolonu uprchlíků,
- 5. května 1945 – Kosmalová Maria, Hladké Životice 263 – smrtelně zraněna při náletu na kolonu uprchlíků.

(Heimatchbuch Seitendorf bei Fulnek im Kuhländchen –1997).

Zpracoval: Petr Bartošík

Vzpomínky na osvobození Rudou armádou

Gertruda Cieslarová (roz. Brázdová *1928), Suchdol n.O.

„Narodila jsem se ze smíšeného manželství, maminka Češka a tatínek Němec. Vychodila jsem německou školu v Suchdole. Naše soužití mezi Němci nebylo ideální. Mezi bohatými sedláky panovala lakota, jen chalušníci a domkaři drželi většinou pohromadě. I mezi Němci nebylo žádné důvěry. Lidé se báli vyjádřit své pocity jeden před druhým. V roce 1938 jsme začali stavět rodinný domek (dnes ulice 1. Máje). Na počátku roku 1940 tatínek nastoupil na práci v Německu a odtud narukoval na frontu. Bojoval v Sovětském svazu a po porážce Německa se vrátil do Německa. My s maminkou jsme byly nuceny dostavět rodinný domek samy.

Těsně před koncem války se v Suchdole kopaly zákopy. Zákopy vedly těsně za humny a také jeden široký těsně za našim domkem. Tyto zákopy ale němečtí vojáci nestačili použít. Podle mého vidění se fronta táhla po trati od Hladkých Životic. Protože náš domek byl na naší ulici po levé straně poslední, sledovali jsme s maminkou dění na trati a za tratí z půdy. Viděly jsme už den před osvobozením pohyby ruských vojáků v lesíku za tratí. Asi týden jsme spaly ve sklepě a k ránu před osvobozením nám ruský dělostřelecký granát zničil celý štít domu a půl střechy. Sklep jsme musely opustit a přeběhli jsme ulici k sousedům a schovali se u nich. Vzápětí už vtrhli do domu ruští vojáci. Maminka mě schovala pod necky. Někteří ruští vojáci byli hrubí a bezohlední a na naši ulici znásilňovali i staré ženy. V tom domě u souseda si vojáci instalovali vysílačku. Štáb Rudé armády byl nastěhovaný v bývalé dílně naproti statku (dnes Pamet s.r.o.). Na naší ulici bylo tehdy celkem 8 domů a 4 z nich byly těžce poškozené.“

Vzpomínky z vlasti (1945 – 1946)

Podmínky během posledních měsíců v obci Suchdol, mé zážitky jako starosty.

Sepsal poslední německý starosta (1944-45) Josef Nitschmann, bydlící v domě čp. 270 v dnešní ulici Československé armády. Kurzívou je zpráva doplněna o vysvětlující poznámky.



Začínám dny, kdy se nám všem ujasnilo, že ta strašná válka je ztracena a že důsledky této války se začínají projevovat také v naší vesnici. V prvním případě to bylo po náhlém vyklizení rezervního lazaretu (měšťanská škola), který zde existoval od r. 1943, proběhlo vše velmi rychle. V té době se již obyvatelstva zmocnil velký nepokoj. Kdybych měl popisovat všechny podrobnosti, tak to by byla tato zpráva byla velmi dlouhá. Každodenně přicházely ustupující formace vojenských jednotek, které zde často strávily ubytovány i několik týdnů. Mezi nimi byli také takoví, kteří kladli na obec nesplnitelné požadavky. ...*dále popisuje průjezd transportu smrti, což již bylo publikováno...*

Po 20. lednu 1945 opustili Suchdol také uprchlíci z říše, bylo jich v Suchdole kolem 400 (*pocházeli z vybombardovaných německých průmyslových měst, v Činžácích byly pro ně postaveny dřevěné baráky*). Zůstalo jich jen málo a také utekla většina suchdolského obyvatelstva před Rusy 3. května. Dva dny po epizodě s vězni z transportu smrti mi bylo přikázáno, abych našel ubytování pro 4000 ruských zajatců, kteří tudy procházeli. Toto jsem odmítl jako neproveditelné, protože hospody a školy byly obsazeny wehrmachtem. Posel s rozkazem jen odpověděl – jen nám dejte povolení, zbytek už si zařídíme! Povolení jsem mu dal, protože jsem byl přesvědčen, že takový počet lidí nemůže být ubytován, zvláště při dvacetistupňovém mrazu. V odpoledních hodinách toho dne přišel tento strašný zástup z Bartošovic a byl rozdělen po 400 mužích do stodol. K tomu si přidali ještě jeden den na odpočinek, takže zůstali 48 hodin v těchto stodolách, které zůstaly velmi znečištěné. Kolik jich zemřelo během těchto 48 hodin, mi není známo, ale v den odchodu, se našlo 13 zastřelených Rusů podél cesty vedoucí do Mankovic. Celá tato událost velice rozčílila suchdolské obyvatelstvo. Od této doby jsme měli denně větší armádní jednotky, které bydlely v obci. Často se hádali důstojníci mezi sebou o ubytování. Když se tu jednomu líbilo, zůstal delší dobu, i když objednali jen jednu noc. O této době už se nechci dále zmiňovat. Pak dorazily také různé stavební jednotky ke stavbě letiště. Při tom byla zničena ¼ polí, na kterých něco už rostlo. Obyvatelé obce při tom pracovali bez rozdílu, ale to nestačilo. Jednoho dne jsem obdržel rozkaz zajistit ubytování a stravu s obsluhou pro 200 českých studentů, kteří dorazili z Prahy, Plzně a Pardubic. Tento ubohý lid se potuloval 4 týdny, dělal jen na oko při opevňovacích pracích, která nebyla vůbec úměrná k tomu, co to stálo a k úmyslně nadělané škodě. Jenom v základní škole, kde bydleli, bylo rozbito přes 400 okenních tabulek. Na moji stížnost mi bylo odpovězeno: „Němci v Praze to nedělali nijak ji-

nak“. Úřady jeden po druhém se vytratily, Volksturm byl založen a tzv. tankové překážky byly postaveny, přičemž byla vyplýtvána spousta stavebního dříví, také mosty byly připraveny ke zničení. Nyní 3. května přišel rozkaz z okresního vedení, že obec má být okamžitě vylidněna. V ranních hodinách při strašném počasí, plískanici a sněhu s deštěm se vyjíždělo. Již několik dnů před tím byly silnice z Hl. Životic do Mankovic úplně zataraseny vozy, které ujížděly z okolních obcí k Odrám. Tyto hodiny zůstanou všem, kteří je prožili, nezapomenutelné. Ti, kteří se rozhodli k útěku, vzali, co jen mohli z povozů a tažných zvířat, ale zůstalo ještě pořád víc než 800 ks velkého dobytka vedle množství prasat, koz a drůbeže.

V dopoledních hodinách 4. května se objevili poslové a oddíly, které měly uskutečnit transport dobytka. Co se při tom odehrávalo, bylo nepopsatelné. Většina těchto zvířat opouštěla své stáje jen málokdy a už vůbec ne dvůr. Tato zvířata byla teď nejkrutějším způsobem vyháněna do sněhu a deště, některá zvířata se zaběhla a byla později na polích zastřelena. Všechna tato vysoce hodnocená zvířata, mezi nimi také těch 8 suchdolských chovných býků, kteří stáli v průměru 3000 marek za kus (*šlo o věhlasný kravařský skot, který tímto dnem zaniknul bezezbytku*). Vše bylo vyhnáno ve směru na Odry. Na místních silnicích běhaly kozy se zapálenými vemeny, drůbež všeho druhu a mnoho set králíků vypuštěných svými majiteli. K tomu ještě vypukla slintavka. Já jsem byl připraven k útěku, ale pak jsem se rozhodl zůstat ve vlasti, protože dunění výbuchů kanonů se blížilo víc a víc a možnost útěku před Rusy byl nepravděpodobný. Až do posledního dne před příchodem Rusů, přilétali denně v půl sedmé večer ruští letci, kteří v malé výšce prováděli své lety nad vesnicí a obyvatelstvo zneklidňovali shazováním různých svítících předmětů. Jednoho večera byl zasažen dům čp. 48, který úplně shořel. Tenkrát nacházející se tam čeští studenti pomáhali pilně s vystěhováním. Jak se později ukázalo, ukradli všechno jídlo, konzervy s masem z celého prasete. Příští ráno, když největší část domů byla již opuštěna, ukázala armáda, co nás očekává. Skříně a všechny nádoby v bytech byly rozbité, šatstvo a prádlo ležely rozházeny, jídlo zničené, prasata a drůbež hromadně zabíjena a jen s velice malým využitím, o čemž by se dalo ještě mnoho napsat.

V neděli 6. května ráno kolem 8. hod. se připravovaly naše poslední oddíly opustit vesnici, což se odehrálo velice rychle. Současně začalo ostřelování vesnice Rusy. Obyvatelé se nacházeli schovaní ve sklepech. Domy čp. 256, 423, a 98 shořely během ostřelování. Okolo 4. hodiny nastala přestávka a první patroly se vplížily do ulic. Já jsem stál před domem, když 3 muži ozbrojení samopaly žádali informace o „Germáni“.

Já jsem jim řekl, že tu nikdo není, že všichni odtáhli k jihu. Musel jsem otevřít a ten první sáhnul po mých hodinkách, které dal dalšímu, v jehož pytli se ztratily navždy. V domě pátrali po vojácích Wehrmachtu, žádali vodku, kterou jsem naneštěstí neměl a potom sebrali všechno, co mělo pro ně nějakou cenu, jako hodiny, psací pera, dalekohled atd. Jedna láhev ovocného vína musela nahradit vodku a z toho jsem musel vypít první sklenici, ale jim to nechutnalo. Chci se ještě zmínit, že náš wehrmacht zanechal mnoho vagonů s jídlem, kořalkou a vínem z čehož někteří obyvatelé přitáhli celé bedny do svých bytů, což později bylo litováno, protože vítězové chlastali celou noc a slavili orgie. První větší oddíly přepadaly ženy a nedělali rozdíl mezi dvanácti, nebo devadesátiletými. Například 25 – 28 vojáků znásilnilo po sobě tu samou ženu před očima dětí. Já jsem byl předehnán s ještě několika muži před velitele. Rány, facky a důkladné obrání od všeho bylo naším údělem během dvoukilometrové cesty (*patrně na čp.120*). Já byl předveden jako první před velitele, jednoho majora a prožil jsem zázrak – zacházení, které jsem neočekával. On se představil jako inženýr z Kyjeva, jeho jméno jsem nerozuměl a ukázal mi mapu, jak bude Německo vypadat a na které již tenkrát byly vyznačeny dnešní hranice. Jenom Rakousko bylo proti Moravě zvětšeno. Nikdy nezapomenu tyto hodiny. Teprve později jsem se dozvěděl důvod mého zatčení. Jeden český partyzán, který se nacházel u ruského oddílu, chtěl nechat zastřelit starostu obce Zauchtel. Ten samý prohlašoval v mé přítomnosti před ruským velitelem, že jsem r. 1938 špatně zacházel s Čechy. Prý jsem se nezastal jednoho otce 20 dětí, což se ale vztahovalo na mého předchůdce (*Alois Quitta*). Jenom díky rozumnému majorovi jsem uniknul postavení ke zdi...

Přepsal: Daniel Říčan

Pietní místa v Suchdole nad Odrou a okolí, připomínající válečné události

Pomník „Padlých hrdinů“

V roce 1949 byl vybudován a 8. 5. 1949 odhalen pomník na památku padlých v letech 1939 – 45. V padesátých letech byl přestavěn do současné podoby. Přestal být pouze symbolickým místem po té, co zde byly uloženy i ostatky neznámého sovětského vojáka, nalezeného u obce Kletné v roce 1998. Každoročně se zde koná připomínka osvobození Suchdolu 6. května.



Pomník „Padlých hrdinů“ v Suchbátce n.O., u kterého je od roku 1999 pohřben neznámý voják Rudé armády, jehož ostatky byly nalezeny v roce 1998 u Kletného.

Mohyla suchdolským skautům

Dva suchdolští skauti **Rudolf Olšovský** a **Bohumil Strnadel** z Jeseníku n.O. se aktivně zapojili do odboje v Ostravě. Jejich činnost byla prozrazena, byli zatčeni a popraveni ve Wroclavi. Rudolf Olšovský 12. 11. 1943, Bohumil Strnadel 17. 9. 1943.

V r. 1996 jim skauti ze Suchdolu n.O. odhalili na Slibové skalce v pohořských kopcích pamětní desku, která je zabudována do mohyly z kamenů asi 2m vysoké. Je zvykem, že kolemjdoucí, položí na mohylu kámen.



Pamětní deska 47 obětem z transportu smrti

Na třetí koleji zastavil večer 19. ledna 1945 transport vězňů z Osvětimi. V otevřených vagoncích za nelidských podmínek stály vagony v patnáctistupňovém mrazu. Mnozí se pokoušeli o útěk, ale hlídkující vojsko nemilosrdně střílelo. Několika se podařilo uprchnout, ale po odjezdu vlaku zde zůstalo 47 obětí zastřelených, nebo zmrzlých vězňů. Tuto událost nám připomíná pamětní deska na hlavním nástupišti nádraží, kterou iniciovali členové Svazu protifašistických bojovníků. Slavnostně byla odhalena 9. 5. 1973.

Mohyla na hřbitově 47 vězňů z transportu smrti

V červenci 1945 byla těla vězňů z transportu smrti exhumována a 28. července pietně pohřbena na katolickém hřbitově ve společném hrobě. Místo je označeno mohylou, kterou vybudoval Svaz protifašistických bojovníků v r. 1970. Autorem návrhu obou památníků je akademický sochař A. Chromek z Liptálu u Vsetína.



Původní podoba pomníku před rokem 1970.



Současný stav pomníku.

Lípa na místě kráteru po bombě

Připomíná nám místo, kam bylo 47 mrtvých vězňů odvezeno a provizorně pohřbeno, lehce zasypáno hlínou a větvemi, takže brzy bylo vidět lidská těla i z kolem jedoucího vlaku.

Pamětní deska obětem všech válek

Text: „V trvalou vzpomínku na bývalé německé občany Suchdolu nad Odrou a na památku obětí všech válek“ Na evangelickém hřbitově najdeme pamětní desku, která připomíná, že války si vybíraly nemalé oběti na všech stranách. V první světové válce padlo 59 občanů ze Suchdolu a 15 z Kletné. Ve druhé světové válce padlo 138 občanů ze Suchdolu a z Kletné. Podrobné seznamy s kompletnějšími údaji nalezneme v Muzeu městyse i torzo „



„Pomníku padlým v první světové válce“.

Vojenský hřbitůvek

Za evangelickým hřbitovem je další smutné místo, kde byli popravováni ti, kteří v závěru války již odmítali pokračovat ve válčení. Zpravidla si museli vykopat vlastní hrob. Místo bývalo označeno sedmi kříži. Těla byla v r.1998 exhumována, toto místo připomíná nyní litinový kříž.



Lípa za Samotou u Mankovic,

V lednu 1945 se jako dlouhý had šinul zástup 4000 vězňů ve směru na Mankovice. Hukot klapajících dřeváků občas přehlušil výstřel z pušky. To doprovázející vojáci se ani nesnažili sundat zbraň z ramene, jen přiložil ústí hlavně k hlavě člověka,



který nemohl jít dál. Jen stisknul spoušť a pokračoval v chůzi. Asi 1km před Mankovicemi po pravé straně stojí dvě chatrné lípy poškozené bleskem. Tam bylo do společného hrobu svezeno 13 těchto obětí. V r. 1946 byl hrob exhumován a těla těchto sovětských zajatců převezena na válečný hřbitov do Frýdku.

Pomníček Rudoarmějce v Pohořském lese

Pomníček v Pohořském lese byl vybudován členy KPS – sekce vojenské historie na místě nálezu ostatků neznámého sovětského vojáka, který zde padl při osvobozovacích bojích 6. května 1945.



Vybombardovaný dům Heinricha Nitschmanna v Suchdole

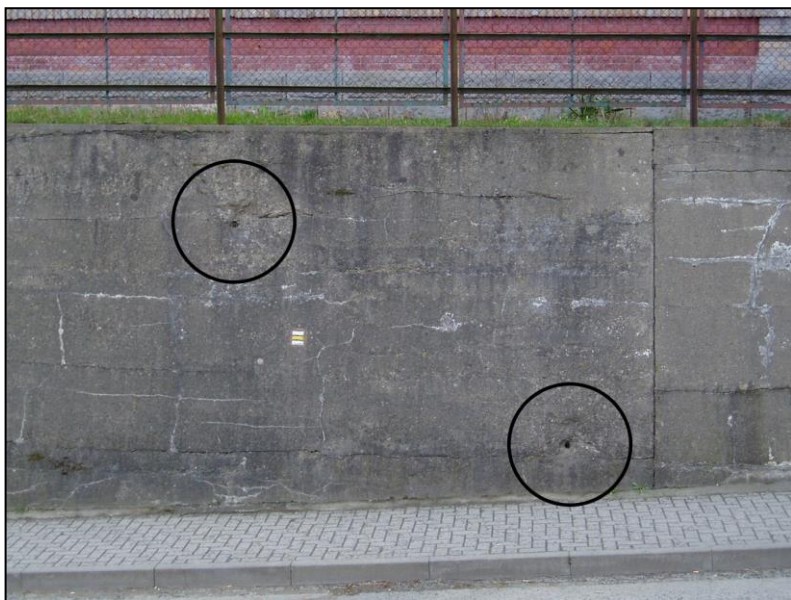
Když vyrážíte do Poodří podél železniční trati ve směru na Hl. Životice, za Romotopem míjíte zahradu uprostřed polí. Tady stál velký dům Heinricha Nitschmanna, suchdolského zakladatele sociální demokracie. Byl to odvážný člověk, který jako jediný při volbách v r. 1938 odmítl dát svůj



hlas Hitlerovi a zaškrtnul NEIN! Paradoxem je, že když postupovaly sovětské jednotky na Suchdol, vybombardovaly právě jeho dům. Heinrich Nitschmann se tedy nechal r. 1946 odsunout spolu s ostatními Němci, ač nemusel.

Stopy po zásazích dělostřeleckých granátů

I dnes po 70-ti letech je možné najít stopy války v opěrné betonové zdi u železničního podjezdu v Suchdole n.O.



Krátery po leteckých bombách u Bernartic

Procházku po pietních místech můžete zakončit u kráterů po leteckých bombách, které 500m za bernartským železničním přejezdem vysypal do lesíka vpravo některý Liberator 22. července 1944. Dosud zde naleznete asi 15m od silnice několik kráterů zaplavených vodou.

Připravil D.Říčan

Nález jedné ID známky a příběh českého zákopníka

Stalo se to v loni v létě, kdy jeden suchdolský „Béda Trávníček“ okopával svou zeleninu na zahrádce nedaleko železničního nádraží v Suchdole n.O. Práce mu šla pěkně od ruky a v tom najednou ho na zemi zaujala vykopaná oválná věc s dírkama. Se zájmem poklekl,



otřel tuto podivnou věc do rukávu a s obtížemi luštil jednotlivá písmena a čísla ...

Ano, jednalo se o tzv. osobní identifikační známku příslušníka německé nacistické organizace TODT. Na první pohled bezcenný kus zinkového plechu, a přece se vzpomínkou **českého studenta - bývalého zákopníka Emila Charouse z Prahy**, se tato malá osobní

věc z války osudově prolíná s místem a časem a spojuje v jeden společný příběh:

„Na vlastní kůži jsem válku poznal, až když už končila, od března do května roku 1945. Pracák tehdy v lednu a únoru naháněl kluky mého věku, převážně studenty, na zákopové práce do Sudet a já, nemaje osvobozující lékařské vysvědčení, jsem do toho spadl. Spolu s mým spolužákem Václavem Havlínem jsme se dostali do asi osmdesátičlenné skupiny přidělené do vsi Klötten (dnešní Kletné) u Suchdola. Tam jsme od 21. března 1945 ničili pole a louky vykopáváním zákopových systémů, jak to nařizovali důstojníci wehrmachtu a prováděli dozorem nad

námi uniformovaní dědkové z pracovní organizace TODT. Jídla bylo málo, ubytování a hygienické podmínky katastrofální, pomalu začínalo jaro, ve směru od Fulneku bylo slyšet hřímání fronty, a tak jsme si dělali naděje, že nás brzy odsunou do protektorátu. Báli jsme se jen ruských stíhaček - přilétaly vpoledvečer a pálily z kulometů po všem, co se kde hnulo, nebylo radno ukazovat se na silnici nebo volném prostranství. Náš partafýrer byl docela sympatický drobný hubeňour, myslelo mu to normálně, a protože jsem mluvil plynně německy, dobře jsme s ním vycházeli. Říkali jsme mu Kapička, protože ji měl pořád u nosu.

Na Velký pátek jsme na kraji vsi stavěli pancéřový zátaras a k naší skupince přibyla další. V ní byl sympatický mládenec, taky gymnazista, z klasičáku, slovo dalo slovo a ukázalo se, že se oba intenzivně zajímáme o literaturu, máme učteny stejné knihy a podobné názory na ně. V zápalu debaty o Durychovi a Schulzovi jsme zapomínali dělat, a tak nás Kapička ustavičně napomínal. Ten mládenec se jmenoval Vladimír Justl (dnes docent, PhDr., CSc., vynikající literární historik, teatrolog a znalec uměleckého přednesu) a my, tenkrát sextáni na zákopech, jsme uzavřeli přátelství, jakému se říká životní - trvá nám v nejhezčí podobě dodnes!

Justla jeho otec vyreklamoval, nás ostatní v dubnu přesunuli do Malhotic u Hranic, ale tam už jsme vlastně zákopy ani moc nekopali, německá organizace té paradoxní stupidnosti se rozpadala, skupinky studentů se rozutíkávaly dřív, než dorazily na místo, kde se mělo kopat. V nedalekých Hranicích jsem měl sestřenici, a tak jsme se spolužákem Vaškem chodili k ní. Na prvního května se nás parta asi dvaceti kluků rozhodla, že utečeme do Prahy. Pochodovali jsme v útvaru, zpívali, jeden si navlékl na rukáv kuratornickou pásku, předstíral, že nám velí, a zdravil oficíry, které jsme potkávali, a tak jsme bez nesnází dorazili do Hranic. Tam se nám zázrakem podařilo dostat na schůdky a pak na venkovní plošinu jednoho vagónu vlaku, který byl tak nacpaný, že jsem to jakživ předtím ani potom neviděl. Byli to Němci, civilisté, kteří utíkali před frontou a nevěděli kam, ženské, děti, dědkové, s kufry a ranci, ale taky zběhlí vojáci. Tak jsme dojeli do Přerova. Tam přijel vlak do Prahy, prý poslední, který vůbec pojede, a byl naražený ještě víc, měl jen rychlíkové vozy. Mezi lokomotivu a soupravu vozů zařadili dva nákladní vagóny, prý proti "kotlářům", tj. letcům útočícím na lokomotivy, aby se uchránil vlak za nimi. Přednosta stanice nám řekl: kluci, jestli chcete, vlezte si tam, ale na vlastní nebezpečí. Když na vlak začnou střílet kotláři, je po vás.

Nepřiletěli a my jsme jeli. Půl třetího dne. Vlak zastavoval každou chvíli, dovnitř lezli němečtí vojáci, čím dál tím neurvalejší a vzteklejší.

Byl to rybí mrazící vagón, od vchodu, který se musel přidržovat pootevřený, nás zatlačili do kouta, rybí smrad byl děsný, ale ten z kouřících vojáků ještě děsnější, no hrůza! nakonec jsme se přece jen dostrkali do Prahy. Když jsme vyšli z Wilsoňáku, lidé v ulicích strhávali německé nápisy a firemní štíty, začínala pražská revoluční euforie. My dva, já a můj spolužák Vašek, jsme byli tím hrozným cestováním tak zmlácení, že jsme sotva koukali a pletli nohama. Devítka do Košíř ještě jela, a tak jsem se kolem poledne dostal domů. Maminka a sestra plakaly radostí. Tatínka zrovna přivezli z motolské nemocnice, byl po operaci žlučníku, a tak jsme se zase všichni sešli. "nechceš se podívat na kamarády?" zeptala se mě maminka po obědě. "Ani ne. Já mám asi horečku. A chce se mi strašně spát." Spal jsem s pauzami na jídlo dva dny, a ještě pořád jsem nebyl dospaný. Takže na začátky pražského povstání se pamatuji jen tak z polosna a z maminčina podání."

PhDr. Emil CHAROUS, CSc. (*1928), žák profesora Alberta Pražáka, pracoval v redakci beletrie nakladatelství Naše vojsko, v literárním měsíčníku Plamen, pak na volné noze jako překladatel a nakladatelský lektor. Přeložil desítky titulů slovenské prózy, sestavil řadu tematických antologií, napsal množství článků, studií i širě založených popularizačních výkladů o slovenské literatuře. Tuto specializaci uplatnil při spolupráci s literární redakcí Čs. rozhlasu i jako externista Pedagogické fakulty v Ústí nad Labem. Je autorem seriálu Češi o Slovensku v České besedě.

Poznámka: Nalezena ID známka našla své místo ve sbírkách Muzea městyse Suchdol n.O.

Válečné nálezy při stavbě nové kanalizace v Suchdole n.O.

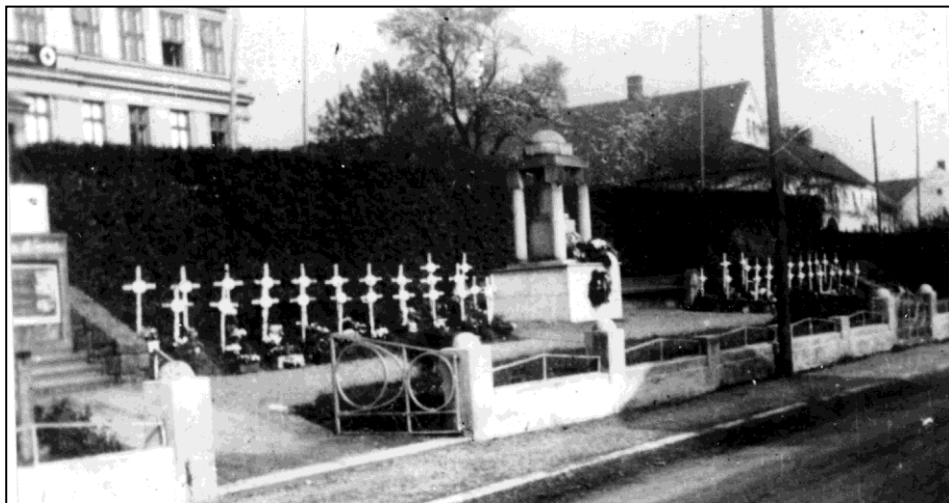
Výstavba splaškové kanalizace a rozšíření čistírny odpadních vod (ČOV) v Suchdole n.O. přinesla nové poznatky i v oblasti válečné historie. Při výkopových pracích lze narazit prakticky na cokoliv. Kromě různého domovního odpadu, starého nefunkčního vedení přes křížení nových rozvodů inženýrských sítí až po různé jiné zajímavé nálezy. Jelikož náš městys byl v roce 1945 svědkem posledních bojů 2. světové války dalo se již předem očekávat, že i nálezy tohoto druhu nenechají na sebe dlouho čekat.

Poprvé se 2. světová válka připomněla ve středu **16.11.2011**, kdy byl pracovníky stavební firmy oznámen nález nevybuchlé munice v podobě dělostřeleckého granátu, který se objevil ve vybagrované zemině přímo v areálu ČOV. Jednalo se o **122 mm dělostřelecký tříštivý granát sovětské výroby**. Nebezpečný nález si převzal a odvezl ke zničení přivolaný policejní pyrotechnik.



Druhým nálezem bylo nalezení hrobu německého vojáka v pátek **18.11.2011** před hlavní budovou základní školy v blízkosti pomníku J.A.Komenského. Na kosterní ostatky vojáka narazila lžice bagru v hloubce 90 cm přímo v ose asfaltového chodníku. O nalezené ostatky se postaral Lidový spolek pro péči o německé válečné hroby (Volksbund Deutsche Kriegsdräberfürsorge e.V., který v roce 1998 provedl i exhumaci 17 německých vojáků pochovaných v Suchdole n.O. za evangelickým hřbitovem – nyní jsou pohřbeni ve Valašském Meziříčí). Podle dobových dokumentů se jednalo o ostatky **Unteroffiziera Williho van Scharrela**, narozeného 17.5.1909 v Barmen (Wuppertal, Severní Porýní – Vestfálsko), který zde padl ve dnech 3. – 4. května 1945. Podle záznamů patřil k jednotce Wehrmachtu 1./Geb.Pz.Jäg.Abt.94 (1. protipancéřový prapor

94. horského dělostřeleckého pluku 4. horské divize) a byl zde pocho-
ván těsně před příchodem Rudé armády, zřejmě 4.5.1945. Na místě
dnešního pomníku J. A. Komenského se původně nacházel pomník pad-
lých suchdolských mužů za 1. světové války. V období 2. světové války



zde byly za padlé suchdoláky umísťovány březové kříže a vznikl zde ja-
kýsi symbolický vojenský hřbitov. Podle pamětníků nyní objevený voják
padl na Kletné a byl přivezen na obrněném kolopásovém vozidle HAKLU
před pomník. Vojáci ho dovezli na madraci, přendali ho do prosté dřevě-
né rakve a v tichosti pohřbili. Vlivem následných terénních úprav po válce
se jeho hrob ocitl přímo pod chodníkem. Po více jak 66 letech tak ostat-
ky Williho van Scharrela pietně spočinou na válečném pohřebišti, které
jsou pro tyto účely v ČR zřízeny.

V pondělí **28.11.2011** byl policejním pyrotechnikům ohlášen další
nález nevybuchlé munice tentokrát v části Za Nádražím. Jednalo se o
**sovětský dělostřelecký granát ráže 76,2 mm – protipancéřová ku-
mulativní střela se stopovkou**, který ležel v zemině pod místní komu-
nikací. O nebezpečný nález a jeho zneškodnění se opět postaral poli-
cejní pyrotechnik.

V úterý **21.5.2013** při kopání rýhy pro přípojku kanalizace
k rodinnému domu č.p. 451 na Sokolovské ulici narazil majitel domu
v hloubce 30 cm na lidskou lebku. Po oznámení nálezů byl na místě
proveden terénní průzkum, při kterém bylo zjištěno,
že se jedná o nález z období 2. světové války, o ostatky dalšího němec-
kého vojáka. Podle nalezených částí výstroje bylo možno konstatovat,
že se jednalo o příslušníka Wehrmachtu. Na místě byly nalezeny knoflí-

ky z německé polní uniformy, části kožených nosných řemenů „Y“, kožený opasek s přezkou WH, sumky s náboji Mauser 7,92 mm, dva čepicové odznaky – říšské orlice, hřeben, torzo útočného odznaku pěchoty, vysoké ponožky a speciální boty horských jednotek. O urputném boji svědčí velké množství zde nalezených německých nábojnic a výměnná hlaveň kulomet MG-34. Bylo zde nalezeno i několik vystřelených nábojnic sovětské výroby. Po podrobném ohledání ostatků bylo zjištěno, že německý voják byl popraven ránou do týla a následně pak „pohřben“ na dně kulometného zákopu v poloze v sedě v předklonu s roztaženými rukama. Na dně zákopu pod tělem vojáka byl dále nalezen rýč, zbytky přepravní schránky pro dvě náhradní hlavně kulometu MG 34, nábojová schránka pro kulometný pás a torza dvou ručních granátů vz. 43. V blízkosti těla byla nalezena italská mince „50 C – Vittorio Emanuele III.“ z r. 1940, která by mohla mít s padlým souvislost. V místě nohou byla nakonec objevena i zinková ID známka vojáka s těmito údaji: **A 212 Gen Kp II/GJER 137** – což „v překladu“ znamená, že osobní číslo vojáka bylo: **212**, krevní skupina: **A**, vojenská jednotka: **Genesenden Kompanie II. / GebirgsJäger Ersatz Regiment 137** (Rekonvalescentní rota II. / záložního pluku horských myslivců 137) – tedy jednotka, která byla



součástí 4. horské divize. Ostatky tohoto německého vojáka byly opět předány zástupci Volksbund Deutsche Kriegsdräberfürsorge k pietnímu pohřbení. Jeho jméno se již zřejmě nikdy nedozvíme jelikož, dle sdělení se dobové záznamy v německých archívech k této jednotce nedochovaly. Nale-

zené předměty se staly dalšími zajímavými exponáty suchdolského muzea.

Dne **26.6.2014** byly nalezeny ostatky dalšího padlého německého vojáka v Kletném. Tento nález neměl tentokrát souvislost s výstavbou kanalizační sítě. Šlo o terénní pátrání a průzkum našeho muzea. Ostatky vojáka byly nalezeny v lesnatém prostoru „V Padolech“. Jeho osobní,

jen z části čitelná, ID známka prozradila, že byl z největší pravděpodobností příslušníkem **Grenadier Regimentu 18** (tato jednotka byla v březnu až květnu 1945 bojově nasazena právě v prostoru severní Moravy a Slezska jako součást 6.Volks-Grenadier-Divizion 17. armády armádní skupiny „Mitte“, v květnu 1945 pak byla obklíčena a odzbrojena v prostoru Olomouce).

Jak vidno válka je po létech stále všudypřítomná a stále je co objevovat. S válečnou historií našeho regionu se můžete blíže seznámit přímo v našem muzeu, kde zásluhou Klubu přátel Suchdolu n.O. jsou shromažďovány exponáty a údaje týkající se této pohnuté doby.

Petr Bartošík – Klub přátel Suchdolu n.O. – sekce vojenské historie”

Seznam aktivních účastníků 2. světové války v boji proti fašismu ze Suchdolu nad Odrou

1. čs. armádního sboru v SSSR

- Volyňští Češi usídlení po 2. světové válce v Suchdole nad Odrou:

1. **Dubec Jan** (*12.6.1898, +8.12.1980)
 - 1. čs. samostatná tanková brigáda - zbrojář
2. **Dubec Václav** (*14.11.1926, +)
 - 1. čs. samostatná tanková brigáda - motospojka
3. **Honek Vladimír** (*11.3.1924, +1994)
 - 1. čs.sam.tanková brigáda - řidič a zbrojář
4. **Hamáček Jiří** (*?, +1972)
 - 3. pěší brigáda - kulometčík
5. **Klaban Valerian** (*7.3.1926, +5.7.2009)
 - 1.čs.sam.tanková brigáda - velitel tanku
6. **Klaban Antonín** (*14.5.1922, +11.1.1962)
 - sovětská tanková gardová jednotka
7. **Kolípka Josef** (*9.11.1913, +26.9.1972)
 - 1. pěší brigáda - kulometčík
8. **Kubelka Vladimír** (*29.12.1922, +)

- 1. čs.samostatná tanková brigáda
- 9. **Kendík Vladimír** (*29.5.1922, + ?)
 - 1. čs.sam.tanková brigáda - samopalník
- 10. **Králíček Vladimír** (*17.4.1926, +3.3.1997)
 - 2. čs.paradesantní brigáda - výsadkář
- 11. **Kudla Michal** (*4.5.1927, +30.8.2001)
 - protitankové dělostřelectvo
- 12. **Lapáček Vladimír** (*19.3.1920, +?)
 - 1. čs.sam.tanková brigáda - tank. kulometčík
- 13. **Mašek Josef** (*15.1.1903, +25.6.1970)
 - 2. dělostřelecký pluk 1. brigády - mříč
- 14. **Mašek Václav** (*21.2.1907, +20.5.1974)
 - dělostřelectvo - střelec, zásobovač
- 15. **Najmon Vladimír** (*10.5.1924, +2.7.2004)
 - průzkumná rota - jezdecko
- 16. **Pčelovský Josef** (*1922, +199?)
 - ženista
- 17. **Rejzek Václav** (*5.5.1908, +10.8.1982)
 - hudba armádního sboru
- 18. **Rébl Vladimír** (*27.7.1923, +6.4.1975)
 - ženijní rota 1. praporu - velitel družstva
- 19. **Schovánek Alexandr** (*24.3.1907, +2.6.1970)
 - strážní oddíl (týlová jednotka)
- 20. **Svítek Mikuláš** (*16.12.1909, +1998)
 - 3. pěší brigáda - střelec
- 21. **Svítek Vladimír** (*13.9.1908, +1979)
 - 3. pěší brigáda - radista
- 22. **Tresler Vladislav** (*2.10.1924,+3.5.1995)
 - 1.čs.sam.tanková brigáda – samopalník
- 23. **Zikmund Josef** (*22.2.1911, +23.12.1995)
 - 1.čs.paradesantní brigáda - výsadkář

Padlí rodinní příslušníci:

- **Svítek Bohumil** (*1912 ,+23.9.1944 u Dukly)
 - 1. pěší brigáda
- **Fedorenko Frigorii** (*12.3.1899,+15.9.1943 u Lucku)

- partyzán při 1.čs.ar.sboru ?
- **Klaban Josef** (*1921, +1943 Mstěšín)
 - odbojová činnost
- **Tresler Josef** (*23.7.1926, +1944 u Dukly)
 - samopalník 1.čs. brigády

Čs. pěší prapor 11 – Východní

(200. čs. lehký protiletadlový pluk – Východní):

1. **Adámek Jindřich** (1.6.*1918, +1993) - 1. četa 4. pěší roty
2. **Křenek Karel** (*25.11.1918, +) - 1. rota
3. **Vašica Josef** (*6.9.1918, +) - velitel 1. čety 2. pěší roty

Čs. samostatná obrněná brigáda ve Velké Británii:

1. **Vašica Josef** (*6.9.1918, +) - zástupce velitele 2. motoroty
2. **Bendik Richard** (*12.12.1925, +) - telegrafní rota (původně narukoval do Wehrmachtu poté se přidal k francouzským partyzánům FFI a pak se přihlásil do čs. západního vojska ve Velké Británii)

Royal Air Force - RAF ve Velké Británii:

1. **Adámek Jindřich** (1.6.*1918, +1993)
 - pilot 311.čs.bombardovací peruť
2. **Křenek Karel** (*25.11.1918,+22.3.1962)
 - pilot 134.čs.polní stíhací skupina (Depot)

Polská armáda:

1. **Kabát Antonín** - (*17.7.1900, +18.1.1992) - pěchota (střelec)

Francouzská cizinecká legie:

1. **Bebenek Petr** (*1906, + 1978)

Protifašistický domácí odboj:

- 1. Olšovský Rudolf** (*20.10.1919, +12.11.1943)
 - popraven v Breslau za výrobu a šíření ilegálních tiskovin
- 2. Strnadl Bohumil** (*15.12.1922, +17.9.1943)
 - popraven v Breslau za výrobu a šíření ilegálních tiskovin
- 3. Pernický Alois** (*8.7.1921, +1998)
 - zpravodaj partyzánské skupiny na Valašsku
- 4. Dohnalová Eliška** (*17.6.1922, +10.8.1988)
 - partyzánský oddíl „Juraj“
- 5. Dohnal Drahošlav** (*17.11.1924, +7.9.1996)
 - účastník SNP – rota „BUK“ poté partyzánská skupina „Lošakov“

Seznam účastníků protifašistického odboje není zdaleka úplný. Zde je především prostor pro rodinné příslušníky těchto občanů Suchdolu nad Odrou, aby seznam doplnili a připomněli tak jejich odvahu a hrdinství.

Muzeum městyse Suchdol n.O., Komenského 230, 742 01 Suchdol n.O.
Kontakt: muzeum@suchdol-nad-odrou.cz , tel.: 777 348 231

Zpracoval: Bartošík Petr

Prameny:

- Almanach obětí nacismu okresu Nový Jičín, OkÚ Nový Jičín (1998)
- Almanach příslušníků čs. zahraničního vojska 1939-1945, Langer V. (2005)
- 60 let skautingu v Suchdole n.O., Olšovský V. (1996)
- archiv Muzea městyse Suchdol n.O., Klubu přátel Suchdolu n.O.
- matrika Městyse Suchdol n.O.



Seznam padlých německých vojáků ze Suchdolu nad Odrou

Name	geboren am	gefallen am	in
Baier, Erich (Nr. 234)		†14.12.1942	Piräus/Griechenland
Baier, Franz (Nr. 309)	*1.4.1914	†23.4.1944	Botschkuni/Rußland
Barwig, Josef (Nr. 20)	*11.10.1909	†27.5.1942	Slawiansk/Rußland
Barwig, Wilhelm (Nr. 112)		† 1945	Berlin
Bauer, Rudolf (Nr. 73)	*5.4.1927	†11.4.1945	vermißt
Berger, Franz (Nr. 309)	*23.1.1910	†15.1.1942	vermißt in Rußland
Berger, Heinrich (Nr. 137)	*16.10.1901	†5.2.1945	Teschen
Berger, Rudolf (Nr. 23)	*14.3.1924	†8.10.1943	Sagoroschja/Rußland
Böhm, Heinrich (Nr. 310)		†1.10.1944	vermißt
Böhm, Heinrich (Nr. 272)	*16.7.1913		Lorient/Frankreich
Bönisch, Friedrich (Nr. 195)	*27.6.1902	†21.4.1945	Blekedé
Bönisch, Heinrich (Nr. 272)	*7.12.1922	†4.7.1946	Kriegsgefangenenlager
Brus, Heinrich (Nr. 413)	*17.3.1908	†22.6.1944	Oproschowa/Rußland
Desitka, Alois (Nr. 286)	*4.2.1919	†3.8.1944	Lille/Frankreich
Ertl, Stefan (Nr. 136)	*8.4.1913	†19.10.1945	Krieggef.lager Karwin
Feike, Ernst (Nr. 77)	*256.5.1920	†8.5.1942	Rußland
Feike, Rudolf (Nr. 77)	*11.7.1914	†8.5.1942	Rußland
Fischer, Karl (Nr. 268)	*22.10.1911	†28.1.1945	Krupitz bei Oppeln
Freisehner, Erich (Nr. 337)	*5.1.1921	†28.3.1942	Wresch bei Moskau
Friedel, Kurt (Nr. 245)		†23.9.1941	Leningrad/Rußland
Fritsch, Gustav (Nr. 26)	*1.10.1910	† 4.1944	vermißt
Fritsch, Robert (Nr. 83)	*17.8.1907	†13.9.1944	Rimini/Italien
Fritsch, Rudolf (Nr. 83)	*15.1.1915	†10.2.1945	vermißt, Stargard
Furch, Erwin (Nr. 264)	*29.4.1915	†19.1.1944	
Gellner, Adolf (Nr. 326)	*7.10.1902	†19.4.1944	Sewastopol/Rußland
Gloger, Alois	*24.1.1912	†16.1.1945	vermißt
Gerzabeck, Otto (Nr. 193)			vermißt
Gold, Herbert (Nr. 162)	*7.2.1911	†19.2.1945	vermißt
Gränzer, Heinrich (Nr. 122)	*13.11.1902	†28.3.1945	vermißt Berlin
Grossmann, Josef (Nr. 322)	*3.11.1910	†9.2.1943	vermißt Rußland
Halbgebauer, Herbert (Nr. 340)	*13.4.1928	†5.5.1945	Altengradow
Hanel, Alois (Nr. 237)	*2.3.1906	†30.11.1944	Tiflis/Rußland
Hans, Erwin (Nr. 68)	*7.7.1923	†1.7.1944	vermißt Rußland
Hauptmann, Erwin (Nr. 441)	*1.10.1919	†17.1.1945	vermißt Ostpreußen
Hauptmann, Franz (Nr. 441)	*25.12.1921	†20.9.1942	Demich/Rußland
Heindl, Rudolf (Nr. 104)	*9.12.1923	†6.4.1944	Pleskau
Hlawatsch, Hugo (Nr. 325)	*20.10.1924	†1.5.1944	Celice/Jugoslawien
Horsinka, Rudolf (Nr. 346)	*23.6.1919	†27.3.1945	Wagstadt
Hruby, Rudolf (Nr. 72)	*17.4.1920	†20.10.1942	Stalingrad
Jaksch, Walter (Nr. 344)	*8.11.1921	†21.10.1944	Dienze/Frankreich
Jambor, Erwin (Nr. 219)	*16.2.1913	†7.7.1941	Migolow/Rußland
Kindl, Rudolf (Nr. 70)		†30.10.1944	Sanjo/Ungarn
Klimsche, Emerich (Nr. 436)	*12.10.1926	† 1945	Berlin
Klimsche, Rudolf (Nr. 436)	*23.11.1919	† 1944	Italien
Kosina, Wilhelm (Nr. 269)	*24.8.1911	†31.12.1942	Stalingrad
Kratke, Walter (Nr. 150)	*24.4.1924	†16.7.1944	Moltono/Estland
Kudelka, Karl (Nr. 100)		†24.2.1945	Königsberg/Ostpreußen
Kudelka, Wilhelm (Nr. 100)		†15.1.1942	vermißt
Kunz, Otto (Nr. 44)	*13.6.1913	†9.8.1944	vermißt Tarnow/Polen
Lamprecht, Paul (Nr. 255)	*3.11.1904	†17.6.1944	vermißt Rußland
Liebscher, Heinrich (Nr. 76)	*5.10.1916	†2.1.1945	vermißt
Londa, Viktor (Nr. 304)	*29.10.1903	†28.11.1944	Elsaß
Ludwig, Kurt (Nr. 182)	*20.4.1927	† 1945	vermißt
Maak, Heinrich (Nr. 99)		†26.2.1945	Königsberg/Ostpreußen
Maak, Rudolf (Nr. 99)			vermißt
Matzke, Erhard (Nr. 427)	*6.11.1928	† 4.1945	Berlin
Mesnar, Leo (Nr. 273)	*1.11.1926	†24.4.1944	Riga

Müller, Arthur (Nr. 258)	*27.11.1919	†28.12.1944	Italien
Münster, Heinrich (Nr. 153)	* 1926	†30.10.1944	
Münster, Hermann (Nr. 69)	*5.6.1914		vermißt
Münster, Karl (Nr. 102)		† 5.1942	Rußland
Münster, Rudolf (Nr. 15)	*2.1.1921	†7.7.1944	Frankreich
Münster, Rudolf (Nr. 224)	* 1924	† 1944	
Nitra, Gustav (Nr. 167)	*12.11.1903	†12.9.1945	Kriegsgef. Lettland
Nitschmann, Fritz (Nr. 173)	*25.2.1923	†4.2.1945	Slowakei
Nitschmann, Herwig (Nr. 42)	*7.6.1917	†14.4.1945	Uelzen
Nitschmann, Robert (Nr. 168)		†18.9.1942	Stalingrad
Nitschmann, Rudolf (Nr. 46)	*15.2.1910	†12.1.1943	Stalingrad
Öhler, Josef (Nr. 245)	†4.7.1910	†15.1.1942	vermißt Rußland
Ohnheiser, Alfred (Nr. 136)	*5.8.1913	†15.1.1942	vermißt Rußland
Pauer, Rudolf (Nr. 55)	*20.1.1908		Rußland
Pfob, Josef (Nr. 7)		†13.11.1944	Donezbecken/Rußland
Pollak, Emil (Nr. 192)	*2.11.1899	†27.2.1945	Gotenhafen
Pollak, Emil (Nr. 192)	*15.2.1927	†26.11.1944	Gumbinnen/Ostpreußen
Prokop, Otto (Nr. 16)	*28.8.1928	† 4.1945	
Riedel, Richard (Nr. 191)	* 1893	†3.3.1945	Breslau
Riedel, Richard (Nr. 191)	* 1922	†24.5.1940	Frankreich
Ritz, Adolf (Nr. 3)	*3.3.1917	†30.11.1943	
Rokita, Ferdinand (Nr. 17)	*28.5.1916	†6.1.1943	Stalingrad
Rokita, Karl (Nr. 17)	*23.5.1921	†4.5.1942	vermißt Rußland
Schenk, Walter (Nr. 77)	*22.3.1922	† 6.1943	Lazarett Neutitschein
Schmidt, Wilhelm (Nr. 19)	*29.7.1924	†15.8.1944	Polen
Schindler, Bruno (Nr. 87)	*31.12.1914	†24.6.1944	Rußland
Schleser, Heinrich (Nr. 109)	*23.10.1899	† 2.1945	vermißt
Schneider, Adolf (Nr. 52)	*2.10.1922	†26.12.1944	Westfront
Schneider, Friedrich (Nr. 52)	*6.8.1901	†1.4.1941	begr. in Günzburg
Schneider, Hugo (Nr. 57)	*24.1.1913	†11.11.1941	Rußland
Schnörch, Viktor (Nr. 192)	*23.1.1900	†4.7.1944	
Schurek, Franz (Nr. 242)	*27.8.1899	†31.1.1945	Polen
Stach, Josef (Nr. 309)	*18.6.1923	† 1945	Lazarett Brieg
Staffa, Josef (Nr. 342)	*18.5.1914	†17.8.1944	vermißt Rumänien
Sullek, Friedrich (Nr. 89)	*7.12.1919	†14.5.1945	russische Kriegsgef.
Teltschik, Gerhard (Nr. 49)	*15.5.1921	†28.11.1941	Lazarett Neiße
Teltschik, Heinrich (Nr. 133)	*11.10.1922	†9.9.1942	Orel/Rußland
Teltschik, Norbert (Nr. 49)	*14.9.1919	†24.6.1942	Isjum/Rußland
Teltschik, Otto (Nr. 133)	*20.5.1924	†28.1.1943	Frankreich
Teltschik, Otto (Nr. 166)	*28.10.1925	†11.7.1944	Normandie/Frankreich
Teltschik, Otto (Nr. 159)	*19.9.1912	†6.2.1944	Lazarett Breslau
Thin, Oskar (Nr. 37)	*2.2.1914	† 1944	
Thomann, Otto (Nr. 54)	*9.7.1915		vermißt

Thomann, Rudolf (Nr. 44)			
Urbatschek, Wilhelm (Nr. 102)	*26.2.1926	†21.8.1944	Rumänien
Wagner, Leopold (Nr. 224)	*24.10.1911	†21.3.1943	Stara Skanice /Rumänien
Wenzel, Johann (Nr. 322)	* 11.1912	†24.12.1944	Polen
Willert, Gustav (Nr. 46)	*31.4.1912	†14.1.1945	Steinbrück/Eifel

28

Seznam padlých suchdolských mužů za II. světové války není úplný – byl převzat z knihy „Chronik der Marktgemeinde Zauchtel a. d. Oder“ (2011).

LETECKÁ EXPOZICE

muzea městyse Suchdol nad Odrou



Otevírací doba:

Út - So 10 - 12 a 13 - 15 hod.

Neděle 13 - 15 hod.

Jedinečná expozice mapující letecké boje během
II. světové války nad Moravou a Slezskem

☎ 777 348 231

Prohlídka v jiném termínu po dohodě

www.leteckemuzeum.eu